

- Innehåll:
1. Upprättande av bokslut för församling och kyrklig samfällighet
 2. Nya kursdagar om fördelningen av kostnader
 3. Utgångspunkter för upprättande av budgeten för år 2004 samt verksamhets- och ekonomiplanen 2005–2006

1. UPPRÄTTANDE AV BOKSLUT FÖR FÖRSAMLING OCH KYRKLIG SAMFÄLLIGHET

Kyrkostyrelsens ämbetskollegium godkände 5.6.2003 en för församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna avsedd ny anvisning för upprättande av bokslut (se bilagan). De nya bokslutsanvisningarna skall iakttas vid upprättandet av bokslutet för år 2003. De ersätter anvisningarna i kyrkostyrelsens cirkulär nr 25/5.11.1999 om upprättande av verksamhetsberättelse och bokslut.

I jämförelse med tidigare anvisningar har ändringar införts i bl.a. följande helheter:

- Innehållet i balansboken presenteras för tydlighetens skull som separata helheter (bl.a. tablån över budgetutfallet utgör en del av verksamhetsberättelsen)
- Nyckeltalen i resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen har delvis ändrats. Anvisningen innehåller instruktioner för uträkning och tolkning av nyckeltalen, som presenteras för en period på minst tre år. De nya nyckeltalen uträknas bl.a. för verket Statistisk årsbok för kyrkan och häftet Församlingarnas ekonomi.
- Anvisningarna visar bl.a. hur församlingen kan fastställa ett tillräckligt stort årsbidrag.
- Anvisningar för investeringsreserver och överföringar till fonder
- Anvisningar för åtgärder för att balansera ekonomin samt möjligheten att täcka underskott av grundkapitalet/behovet av att höja grundkapitalet
- Varje församling beräknar ansvarsförbindelsen i gravvårdsavtalen och därtill relaterad över- eller undertäckning. Beräkningsanvisningar finns också i anvisningarna för statistikblankett A8.
- Anvisning för bokföring (i anknytning till bokslutet) av kollekt och andra insamlingsintäkter vars ändamål kommer att uppfyllas under nästa räkenskapsår eller senare
- De mål som fastställs i budgeten anses vara bindande och uppnåendet av målen utvärderas i anslutning till tablån över budgetutfallet.

- Noter och balansspecifikationer har bifogats enligt bestämmelserna i bokföringslagen och bokföringsförordningen.
- Som bilagor medföljer exempel på kalkylering av semesterlöneskuld och registrering av investeringsreserv.

Den uppdaterade bokslutsanvisningen ger lösningar på många problemsituationer och tolkningssvårigheter. Syftet med anvisningen är att ge tydliga direktiv för hur bokslutet skall upprättas och att göra det lättare att uppfatta den totala arbetsmängd och de helheter som ansluter sig till bokslutet.

Kyrkostyrelsen och Kuntakoulutus Oy arrangerar tillsammans kursdagar om de nya bokslutsanvisningarna enligt följande preliminära program:

- Helsingfors 2.12.2003
- Seinäjoki 3.12.2003
- Uleåborg 4.12.2003
- Kuopio 10.12.2003
- Åbo 11.12.2003

Kuntakoulutus Oy sänder närmare information om kursdagarna till församlingarna under hösten 2003.

Svenskspråkig utbildning arrangeras i januari 2004. Tidpunkten meddelas senare.

2. NYA KURSDAGAR OM FÖRDELNINGEN AV KOSTNADER

Kyrkostyrelsens förvaltningsavdelning och kyrkans utbildningscentral anordnade i maj 2003 fem regionala kursdagar om fördelning av kostnader. En svenskspråkig motsvarande kursdag hölls på Lärkkulla 27.5. Eftersom alla intresserade inte hade möjlighet att delta i ovan nämnda kursdagar anordnar kyrkans utbildningscentral och Kyrkostyrelsen ytterligare två kursdagar i augusti 2003.

Kursdagarna är avsedda för ekonomicheferna, kyrkoherdarna, bokförarna och alla anställda som i församlingarna deltar i diskussionen om fördelningen av bl.a. löner och fastighetsutgifter på uppgiftsområden enligt den reella verksamheten.

KURSDAGENS PROGRAM:

kl. 8.30	Registrering och morgonkaffe
kl. 9.00	Målen för fördelningen av kostnader Fördelningen av löne- och förvaltningsutgifter <i>utbildare Sami Lahtiluoma, kyrkans utbildningscentral</i>
kl. 10.00	paus
kl. 10.15	Innehållet i församlingarnas uppgiftsområden, fördelningen av fastighets- och kapitalutgifter samt kostnaderna för begravningsväsendet <i>ekonomiplaneringschef Maija-Liisa Hietakangas, Kyrkostyrelsen</i>

kl. 11.30	lunch
kl. 12.30	Grupparbete
kl. 13.30	Resultat av grupparbetet
kl. 14.30	Sammandrag
kl. 15.00	Avslutning och kaffe

TIDPUNKTER OCH PLATSER FÖR KURSDAGARNA

Helsingfors 18.8.2003

Plats: Kyrkliga samfällighetens fullmäktigesal
III linjen 22 B, Helsingfors

S:t Michel 29.8.2003

Plats: Församlingscentret
Savilahdenkatu 20
S:t Michel

Anmälan till kursdagen i Helsingfors senast 11.8.2003 och till kursdagen i S:t Michel senast 22.8.2003. I samband med anmälan skall uppges tidpunkten och platsen för kursdagen, namnet på den församling som deltar samt faktureringsadressen, namnen på deltagarna samt eventuella önskemål om specialdiet.

Anmälningar tas emot av kurssekreterare Ulla Pyykkö vid kyrkans utbildningscentral, helst till e-postadressen ulla.pyykkko@evl.fi eller per telefon (09) 2719 911.

Priset för en kursdag är 25 euro per deltagare, och det inkluderar lunch och kaffe.

Kyrkostyrelsens ämbetskollegium godkände 19.12.2002 en anvisning för fördelningen av kostnader i församlingar och kyrkliga samfälligheter. Anvisningen sändes till församlingarna som bilaga till cirkulär nr 44/2002. Den kan även läsas på adressen www.kirkko.evl.fi under Kirkkohallituksen yleiskirjeet – Kyrkostyrelsens cirkulär.

Välkommen!

3. UTGÅNGSPUNKTER FÖR UPPRÄTTANDE AV BUDGETEN FÖR ÅR 2004 SAMT VERKSAMHETS- OCH EKONOMIPLANEN 2005–2006

3.1. Allmän ekonomisk situation

För ett år sedan befarade man att den ekonomiska recessionen skulle fortsätta. Nu kan man konstatera att den fortsatt både i Finland och i de stater runtom i världen som är viktiga för den finländska exporten. Ekonomin i Tyskland, USA och Japan är i svårigheter och stimuleras med lånade pengar. Medborgarnas förtroende för den egna köpkraften försvagas. Enligt dessa indikatorer förefaller ännu 2004 att bli ett dystert år. Prognoserna för en ekonomisk återhämtning har skjutits fram till slutet av år 2004 eller till och med längre fram i tiden.

I Finland har industrins förväntningar varit högre än vad som realiserats, och ingen betydande vändning till det bättre är att vänta inom någon snar framtid. Enligt finansministeriets senaste prognos kommer bruttonationalprodukten under innevarande år att öka med 1,8 % och inflationen med 1,6 %, och arbetslöshetsnivån torde bibehållas på 9,4 %. De olika ekonomiska forskningsinstitutens och bankernas prognoser ligger nära varandra. Bruttonationalprodukten förutspås öka med 2,7–2,9 % år 2004. Både arbetslöshets- och sysselsättningsnivån torde år 2004 bibehållas på föregående års nivå. Inflationen förväntas minska till 1,0–1,3 %. Kontinuerligt uppdaterad information om den ekonomiska situationen och prognoserna finns på bl.a. Finlands Banks sidor www.bof.fi.

3.2. Skatteintäktsprognoser

Redovisningen av hela kyrkans skatteintäkter från januari till maj 2003 och utvecklingen i jämförelse med motsvarande period föregående år:

– intäkter av förvärvs- och kapitalskatt	327 milj. euro	- 4,9 %
– andel av samfundsskatteintäkter	40 milj. euro	-16,7 %
– skatteintäkter totalt	367 milj. euro	- 6,4 %

Den **kyrkoskatt** för innevarande år som redovisas år 2003 ökar enligt prognoserna med cirka 1,7 % i jämförelse med föregående år. Den kyrkoskatt för innevarande år som redovisas år 2004 ökar enligt prognoserna med cirka 1,8 % i jämförelse med föregående år.

Följande ändringar har införts och kommer att införas angående de skatteintäkter som indrivs på förvärvs- och kapitalinkomster:

1. Kyrkoskatteandelen av förvärvs- och kapitalinkomsterna var 3,32 % år 2002 och 3,30 % år 2003. För församlingarna innebär denna förändring en förlust på cirka 4 miljoner euro, dvs. cirka 0,6 %, av kyrkoskatteintäkterna.
2. De förhöjningar i avdraget för inkomstens förvärvande och förvärvsinkomstavsdraget som trädde i kraft i början av år 2003 minskade kyrkans skatteintäkter med 6–7 miljoner euro per år.
3. Regeringens beslut att sänka beskattningen av medborgarna genom att höja den övre gränsen för förvärvsinkomstavsdraget fr.o.m. 1.7.2003 minskar församlingarnas skatteintäkter med cirka 7 miljoner euro.
4. Regeringen har lovat sänka beskattningen av låg- och medelinkomsttagarna fr.o.m. 1.1.2004. Hur detta beslut skall genomföras och hur stor sänkningen kommer att vara vet man inte, men den har beräknats innebära upp till dubbla förluster för församlingarna i jämförelse med den reform som träder i kraft 1.7.2003.

År 2002 erhöll församlingarna ovanligt mycket redovisningar för åren 2001 och 2000. Detta kallas i offentligheten för ”rytmstörningar” i skatteintäkterna. Enligt prognoserna kommer församlingarna år 2003 att få in cirka 38 % mindre skatteredovisningar för de två föregående åren än år 2002. År 2004 förutspås församlingarna få in cirka 45 % mindre skatteredovisningar för de två föregående åren än år 2002. I dessa prognoser ingår de debiteringsredovisningar som verkställs i november.

Församlingarnas **andel av samfundsskatteintäkterna** var 1,7 % år 2002, och den har bibehållits på samma nivå år 2003. Den totala samfundsskatten i hela landet förutspås ligga på samma nivå åren 2002–2004. Skillnaderna mellan församlingarna när det gäller denna skatteinkomst kan vara stora beroende på vilken typ av företag det finns på orten, hur framgångsrika dessa är, om det förekommer företagssaneringar osv.

För drygt ett år sedan inlämnades en proposition till riksdagen om **statsandel för församlingarna** i stället för samfundsskatteintäkter. För närvarande är frågan helt öppen.

3.3. Utvecklingen av löneutgifter

Kyrkans lönekostnader steg fr.o.m. 1.3.2003 med cirka 4,1 %. Från början av mars 2004 är de avtalsenliga, nivåhöjande kostnadseffekterna 3,3 %. Personalbikostnaderna kan i detta skede budgeteras för år 2004 enligt detta års nivå.

3.4. Övriga frågor i anslutning till upprättandet av budgeten för år 2004

Med cirkulär nr 20/2002 sände Kyrkostyrelsen ut anvisningar för upprättandet av budgeten och verksamhets- och ekonomiplanen. Under punkterna 5.2.1. och 5.2.4. i dessa anvisningar beaktas bl.a. frågor som gäller fördelningen av kostnader.

Bilaga 1 till anvisningen för fördelning av kostnader (cirkulär nr 44/2002) var en förteckning över de uppgiftsområden, vilkas inkomster och utgifter årligen meddelas Kyrkostyrelsen. Församlingarna skall se till att inkomsterna och utgifterna för varje separat uppgiftshelhet budgeteras och bokförs under det uppgiftsområde som verksamheten gäller. Detta innebär att till exempel inkomster och utgifter av gudstjänstlivet budgeteras och bokförs under uppgiftsområdet *Gudstjänstliv* och inkomster och utgifter i anslutning till jordfästning (för den del som gäller löneutgifter för präst och kantor) budgeteras och bokförs under uppgiftsområdet *Jordfästning*. På så sätt ger församlingen reell information om sin verksamhet i budgeten och bokslutet. Den information som fås från församlingarnas bokslut har synnerligen stor betydelse till exempel för kyrkans intressebevakning. Enligt boksluten år 2001 hade största delen av utgifterna för församlingsverksamheten bokförts på kostnadsstället "*Övrigt allmänt församlingsarbete*", vilket inte beskriver vad man i verkligheten gjort i församlingarna. Som bilaga medföljer en förteckning över uppgiftsområden, enligt vilken församlingarnas inkomster och utgifter budgeteras för år 2004 och framöver.

Enligt 15:1,3 kyrkoordningen skall man i budgeten samt i samband med verksamhets- och ekonomiplanen besluta om åtgärder, med vilka underskott i föregående års balansräkning skall täckas, även med beaktande av det under- eller överskott som uppskattas för det år budgeten upprättas. I samband med denna uppgift skall församlingen kontrollera att balansräkningen ger en riktig bild av församlingens ekonomiska situation. Aspekter som skall kontrolleras är bland annat:

- Det sammanlagda beloppet av finansiella värdepapper på aktiva-sidan och kassa och bank bör vara minst lika stort som det sammanlagda beloppet av fonderna med allmän täckning bland eget kapital, överskotten och reserverna på passiva-

sidan (bokslutsanvisning 2.1.9.1.). Om passiva-sidan visar ”pengar utan täckning” skall dessa överföras till grundkapitalet.

- Underskott kan täckas från grundkapitalet, om grundkapitalets andel av balansräkningens bestående aktiva är tillräckligt stor, om det egna kapitalets andel av balansomslutningen är tillräckligt stor och om det på aktiva-sidan finns täckning för de pengar som överförs (bokslutsanvisning 2.1.9.2.).
- Om församlingen i balansräkningens eget kapital har fonder som har täckning på balansräkningens aktiva-sida, kan fonderna med kyrkofullmäktiges beslut överföras till raden *Överskott/underskott från tidigare räkenskapsperioder*.
- anvisningar om en tillräcklig årsbidragsnivå finns under punkt 2.1.7.1. i bokslutsanvisningarna.

Om församlingarna har behov av utbildning i ovan nämnda frågor kan detta meddelas ekonomiplaneringschefen till exempel per e-post. Kursdagar anordnas efter behov.

KYRKOSTYRELSEN

Risto Junttila

Maija-Liisa Hietakangas

Upprättande av bokslut för församling och kyrklig samfällighet

Upprättande av bokslut för församling och kyrklig samfällighet

Innehåll

1.	Bestämmelser och anvisningar om bokslutet	3
1.1.	Utgångspunkter för bokslutet	3
1.2.	Allmänna bokslutsprinciper	4
1.3.	Rättelse och komplettering av bokföring enligt kontantprincipen	6
1.4.	Bokslutet som en helhet	7
1.5.	Konsolidering av gravvårdsfond till församlingens bokslut	9
1.6.	Förvaring av bokslutet	9
1.7.	Bokslutets offentlighet	9
2.	Balansbok	9
2.1.	Verksamhetsberättelse	10
2.1.1.	Bestämmelser om verksamhetsberättelsen	10
2.1.2.	Allmän översikt	10
2.1.3.	Förvaltningsorganens sammansättning och verksamhet	11
2.1.4.	Personal	11
2.1.5.	Ändringar som skett i församlingens folkmängd	12
2.1.6.	Budgetutfallet	12
2.1.6.1.	Utgångspunkter för uppföljningen	12
2.1.6.2.	Hur målen har uppfyllts	12
2.1.6.3.	Utfallet för anslag och beräknade inkomster	13
2.1.7.	Räkenskapsperiodens resultat och finansiering av verksamheten	19
2.1.7.1.	Resultaträkningen och dess nyckeltal	19
2.1.7.2.	Finansieringsanalysen och dess nyckeltal	22
2.1.7.3.	Balansräkningen och dess nyckeltal	24
2.1.8.	En kyrklig samfällighets verksamhet och ekonomi	27
2.1.9.	Behandling av räkenskapsperiodens resultat och åtgärder för att balansera ekonomin	28
2.1.9.1.	Behandling av räkenskapsperiodens resultat	28
2.1.9.2.	Åtgärder för att balansera ekonomin	29
2.2.	Bokslutskalkyler	31
2.2.1.	Bestämmelser och anvisningar om bokslutskalkylerna	31
2.2.2.	Resultaträkning	32
2.2.3.	Finansieringsanalys	31
2.2.4.	Balansräkning	34
2.3.	Noter till bokslutet	34
2.3.1.	Bestämmelser och anvisningar om noterna	34
2.3.2.	Noter angående tillämpade bokslutsprinciper	35
2.3.3.	Finansieringsanalys	36

2.3.4.	Noter till resultaträkningen	36
2.3.5.	Noter till balansräkningen	37
2.3.5.1.	Noter till balansräkningens aktiva	37
2.3.5.2.	Noter till balansräkningens passiva	37
2.3.6.	Noter angående säkerheter och ansvarsförbindelser	38
2.3.7.	Noter om innehav i andra samfund	39
2.3.8.	Bokslutskalkyler för en fond som skall behandlas som en balansenhet	40
2.4.	Underskrifter och anteckningar	41
2.5.	Förteckningar och redogörelser	41
3.	Dokument som bekräftar bokslutet	41
3.1.	Specifikationer till balansräkningen	41
3.1.1.	Balansspecifikationer för aktiva	42
3.1.2.	Balansspecifikationer för passiva	43
3.2.	Specifikationer av noter	44
3.3.	Övriga specifikationer	44
3.4.	Avfattande av specifikationer	44
4.	Revisionsberättelse	44

Bilaga 1: Exempel på kalkylering av semesterlöneskulden för bokslutet 31.12.2003

Bilaga 2: Exempel på registrering av investeringsreserv

1. Bestämmelser och anvisningar om bokslut

1.1. Utgångspunkter för bokslutet

En församling eller en kyrklig samfällighet skall upprätta bokslut över räkenskapsperioden. Bokslutet skall omfatta en resultaträkning, en balansräkning och noter till dessa samt en tablå över budgetutfallet och en i 9 kap. 6 § 1 mom. kyrkoordningen avsedd verksamhetsberättelse. I detta sammanhang skall även ett förslag till behandlingen av räkenskapsperiodens resultat och åtgärder för att balansera ekonomin läggas fram. Kyrkofullmäktige fastställer bokslutet och beviljar ansvarsfrihet (15 kap. 9 § 2 mom. kyrkoordningen). Räkenskapsperioden för en församling är ett kalenderår. När det gäller färdigställandet av bokslutet skall bokföringslagen följas i tillämpliga delar, dvs. bokslutet skall vara upprättat vid utgången av mars. (25 § 1 mom. modellen till ekonomistadga)

Vid upprättandet av bokslutet för en församling eller en kyrklig samfällighet skall man förutom kyrkoordningen och ekonomistadgan iakta bestämmelserna i bokföringslagen (1336/1997) och bokföringsförordningen (1339/1997). Om bestämmelserna i kyrkoordningen och ekonomistadgan avviker från bestämmelserna i bokföringslagen, skall bestämmelserna i kyrkoordningen och ekonomistadgan ges företräde. Kyrkostyrelsens anvisningar ingår i de källor till god bokföringssed i församlingens bokföring och bokslut som förutsätts i 1 kap. 3 § 1 mom. bokföringslagen.

Bokslutet och en förteckning över bokföringsböckerna och verifikatsslagen samt en uppgift om hur dessa förvaras skall anges i den inbundna balansboken eller den balansbok som kommer att bindas in omedelbart efter att bokslutet blivit klart. Sidorna eller uppslagen i balansboken skall numreras (3 kap. 8 § 1 mom. bokföringslagen). En församling eller en kyrklig samfällighet, som har bestämmanderätt så som avses i bokföringslagen i någon bokföringsskyldig sammanslutning skall upprätta bokslut och i detta inkludera en koncernbalansräkning jämte noter. Vid upprättandet av ett koncernbokslut skall bokföringslagen följas i tillämpliga delar (15 kap. 9 § 3 mom. kyrkoordningen).

Denna anvisning ersätter den av kyrkostyrelsen 2.11.1999 godkända anvisningen *Modell till verksamhetsberättelse och bokslut i församlingar och kyrkliga samfälligheter*. Denna anvisning skall följas i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna från och med bokslutet för år 2003.

Med församling avses härfter även kyrklig samfällighet, om inte annat anges.

Jämfört med anvisningen från år 1999 har bland annat följande ändringar gjorts:

- Allmänna bokslutsprinciper (1.2.)
- Periodisering av skatteintäkter vid upprättande av bokslut (**1.2.5**)
- Anvisning för bokföring av öppna fordringar som kreditförluster och korrigeringar av kundfordringar (1.3.)
- Anvisning för bokföring (i anknytning till bokslutet) av kollekt och andra insamlingsintäkter vars ändamål kommer att uppfyllas under nästa räkenskapsår eller senare (1.3.)
- Helheten av balansboken och det övriga bokslutsmaterialet har specificerats (1.4.)
- Ändringar i bestämmelserna om bokslutets offentlighet (1.7.)

- Noggrannare uppmärksamhet skall fästas vid uppfyllandet av målen i tablån över budgetutfallet (2.1.6.2.)
- Ändringar i nyckeltalen i resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen (2.1.7.1.–2.1.7.3.)
- Bedömning av huruvida den interna finansieringen är tillräcklig med hjälp av årsbidraget (2.1.7.1.)
- Överföringar till reserver och fonder (2.1.9.1.)
- Åtgärder för att balansera ekonomin (2.1.9.2.)
- Möjlighet att täcka underskott av baskapitalet/behov att höja grundkapitalet (2.1.9.2.)
- Noter och balansspecifikationer har lagts till enligt bestämmelserna i bokföringslagen och bokföringsförordningen
- Beräkning av ansvarsförbindelsen i gravvårdsavtal och relaterad över- eller undertäckning (2.3.6. och 2.3.8)
- Exempel på beräkning av semesterlöneskuld som bilaga
- Exempel på bokföring av investeringsreserv som bilaga
- Anvisning för upprättande av koncernbalansräkning ges som separat dokument.

1.2. Allmänna bokslutsprinciper

Bokslutshandlingarna skall vara överskådliga och bokslutet skall bilda en helhet (3 kap. 1 § 3 mom. bokföringslagen). Bokslutet skall ge en riktig och tillräcklig bild av resultatet av den bokföringsskyldiges verksamhet och ekonomiska ställning (3 kap. 2 § 1 mom. bokföringslagen).

Kyrkorådet och tjänsteinnehavarna, som ansvarar för upprättandet av bokslutet, skall känna till vilka bestämmelser som skall iakttas och när det är möjligt att fatta beslut efter eget gottfinnande, till exempel om val av förfaringssätt som skall tillämpas. Ett felaktigt upprättat bokslut leder till straff- och skadeersättningsåtgärder. Kyrkorådets medlemmar ansvarar personligen för skada som medvetet eller på grund av oaktsamhet orsakas utomstående (skadeståndslagen 31.5.1974/412, ändrad 1423/1991). Revisorerna arbetar under tjänstemannaansvar.

När bokslutet och den ingående balansen upprättas skall allmänna bokslutsprinciper följas (3 kap. 3 § 1 mom. bokföringslagen). Dessa sex principer är följande:

1. Antagande om att den bokföringsskyldige fortsätter sin verksamhet

Med principen om fortsatt verksamhet avses att man vid upprättandet av bokslutet antar att den bokföringsskyldige fortsätter verksamheten inom all tänkbar framtid. Principen är aktuell framför allt när det gäller värdering och periodisering av anläggningstillgångar och andra långfristiga placeringar. En anläggningstillgångsnyttighet skall värderas enligt hur den främjar produktionen av en inkomst eller en tjänst. Det sannolika överlåtelsepris man skulle få för nyttigheten om den överläts åt en utomstående kommer i fråga som värderingsgrund endast i undantagsfall. Exempel på ett sådant undantag från principen om fortsatt verksamhet är en höjning av värdet på ett mark- eller vattenområde eller värdepapper som hör till anläggningstillgångarna. I ett sådant fall är värderingsgrunden nyttighetens sannolika överlåtelsepris på bokslutsdagen.

Principen om fortsatt verksamhet tillämpas inte på finansierings- och omsättningstillgångar. När det gäller finansieringstillgångar tillämpas principen om anskaffningsutgift eller lägre sannolika värde och när det gäller omsättningstillgångar tillämpas principen om lägsta värde.

2. Konsekvens skall iakttas när principerna och metoderna för upprättande av bokslutet tillämpas från en räkenskapsperiod till en annan

Problem med bokslutet som gäller omfattning, mätning, värdering och fördelning skall lösas på ett så konsekvent sätt som möjligt räkenskapsperiod efter räkenskapsperiod. Ett en gång valt sätt skall följas kontinuerligt. En ändring förutsätter skälig motivering. Om specificeringen av resultaträkningen eller balansräkningen har ändrats skall jämförelsetalet (från närmast föregående räkenskapsperiod) i mån av möjlighet korrigeras. På samma sätt skall förfaras, om jämförelsetalet av något annat skäl inte är användbart (3 kap. 1 § 2 mom. bokföringslagen, 2 kap. 2 § 1 mom. bokföringsförordningen). Ändringsmotiveringarna skall läggas fram som noter och verkningarna av ändringen på jämförbarheten hos bokslutsuppgifterna skall meddelas.

3. Försiktighet skall iakttas oberoende av räkenskapsperiodens resultat

Vid upprättandet av bokslutet skall kostnaderna registreras tillräckligt höga och aktiveringarna på motsvarande sätt göras efter tillräckligt övervägande. Särskild försiktighet skall iakttas vid aktivering av grundläggnings- och utvecklingsutgifter. En villkorslös förutsättning för aktiveringen av dessa är att det finns en motsvarande förväntad inkomst som baserar sig på utgifterna. Det skall finnas tillräcklig dokumentation över att villkoren uppfyllts (Bokföringsnämnden 1999/1579). Att årsbidraget inte räcker till för att täcka avskrivningarna är ingen tillräcklig orsak att förlänga de planenliga avskrivningstiderna för anläggningstillgångarna.

Tillräcklig försiktighet skall iakttas vid intäktsföringen. Vid upprättandet av bokslutet skall man beakta alla de förpliktelser och förluster som hänger samman med den gångna räkenskapsperioden eller tidigare räkenskapsperioder eller som är förutsebara, även om dessa blir kända först efter att räkenskapsperioden har gått ut. (3 kap. 3 § 2 mom. bokföringslagen).

4. Den ingående balansen skall basera sig på den föregående räkenskapsperiodens utgående balans

Kontoöppningen skall grunda sig på balansräkningen för den föregående räkenskapsperioden. Vid kontoöppningen kan man inte göra värdejusteringar eller andra ändringar som avviker från balansräkningen för föregående räkenskapsperiod. Korrigeringar som orsakas av fel i anknytning till tidigare räkenskapsperioder eller ändringar i redovisningspraxis får inte göras direkt genom debiteringar eller krediteringar på det egna kapitalet i balansräkningen, utan alla registreringar skall göras via resultaträkningen (bokföringsnämnden 1995/1344). Ändringar i poster för eget kapital kan bara göras på beslut av kyrkofullmäktige.

5. De intäkter och kostnader som hänför sig till räkenskapsperioden skall tas upp utan hänsyn till datum för betalningen

Vid upprättande av bokslut skall registreringar enligt kontantprincipen korrigeras och kompletteras enligt prestationsprincipen. Korrigeringsregistreringar enligt prestationsprincipen är

nödvändiga bland annat när det gäller semesterlöner, räntor, försäkringspremier, lagret av uppvärmningsolja, eventuella skatteskulder samt lager som grundar sig på inventering.

Det finns vissa undantag från prestationsprincipen. En inkomst som uppkommer vid en prestation som kräver lång tillverkningstid kan redovisas som intäkt utgående från tillverkningsgraden (5 kap. 4 § bokföringslagen). Ett annat undantag är skyldigheten att från intäkterna avdra motsvarande utgifter och förluster antingen som avsättningar eller resultatregleringar (5 kap. 14 § bokföringslagen).

Skatteinkomster bokförs enligt prestationstidpunkten för skatteförvaltningens redovisningar som skatteintäkter för den aktuella redovisningsperioden. Om skatteförvaltningen under den tid bokslutet upprättas meddelar om en ändring av församlingens skifteslott som hänförs till den avslutade räkenskapsperioden eller någon tidigare avslutad räkenskapsperiod skall denna korrigerings tas i beaktande vid upprättandet av bokslutet.

Fordringsrättigheter eller betalningsskyldigheter som grundar sig på lag, avtal eller beslut skall bokföras på den tidpunkt då de uppkommit. En rättelse eller komplettering enligt kontantprincipen skall göras på samma sätt som prestationsprincipen.

6. Varje tillgång och annan post som tas upp bland posterna i balansräkningen skall värderas för sig

Balansposterna och de nyttigheter som ingår i dessa skall värderas för sig. En avskrivningsplan skall göras upp skilt för varje nyttighet eller grupp av nyttigheter i anläggningstillgångarna, inte för hela balansposten. Även omsättnings- och finansieringstillgångarna skall värderas per nyttighet.

Avvikelser från ovannämnda allmänna bokslutsprinciper är möjliga, om dessa grundar sig på lag, annan bestämmelse som givits med stöd av lag eller annan särskild omständighet. En avvikelse från de allmänna bokslutsprinciperna skall läggas fram och motiveras i noterna. Avvikelsens inverkan på resultatet och den ekonomiska ställningen skall presenteras i noterna (3 kap. 3 § 3 mom. bokföringslagen). Från principen om försiktighet får dock aldrig avvikas.

1.3. Rättelse och komplettering av bokföring enligt kontantprincipen

Bokföring enligt kontantprincipen, med undantag för noteringar som gäller affärshändelser av ringa betydelse, skall rättas och kompletteras enligt prestationsprincipen innan bokslutet upprättas (3 kap. 4 § bokföringslagen). Rättelse innebär överföring av på förhand betalda utgifter (utgiftsförskott) till fordringarna och på förhand erhållna inkomster (inkomstförskott) från inkomstkonton till skulderna.

De utgifter som enligt prestationsprincipen hör till räkenskapsperioden men som på grund av iakttagen bokföring enligt kontantprincipen inte har redovisats under räkenskapsperioden, skall tas upp som kostnader och skulder. Exempel på utgifter av det här slaget är semesterersättning, semesterpenningar och icke-hållen semester. En modell för beräkning av semesterlöneskuld finns som bilaga till denna anvisning. Inkomstöverskottet, dvs. de inkomster som enligt prestationsprincipen redan har uppkommit men som på grund av bokföring enligt kon-

tantprincipen inte har redovisats under räkenskapsperioden, tas upp som inkomster och fordringar. Exempel på dessa är verksamhetsinkomster som uppkommit i slutet av föregående år men som faktureras först i januari nästa år. Det är skäl att bokföra öppna fordringar som kreditförluster och rättelser av kundfordringar om man inte fått inkasserat den fakturerade verksamhetsinkomsten efter tre påminnelser.

Öronmärkta kollekter och andra inkomster som samlats in för församlingens eget bruk och för ett visst ändamål, och detta ändamål uppfylls först under nästa räkenskapsperiod eller senare, tas i samband med bokslutet upp som resultatregleringar och rättelse av inkomst i balansräkningen.

Huruvida en affärshändelse är av ringa betydelse bedöms i förhållande till räkenskapsperiodens årsbidrag och balansomslutningen. Dessutom skall uppmärksamhet fästas vid penningbeloppet i affärshändelsen och det sammanlagda antalet affärshändelser under räkenskapsperioden.

1.4. Bokslutet som en helhet

Balansboken och det övriga bokslutsmaterialet utgör följande helhet:

Församlingens bokslut

Balansbok

Verksamhetsberättelse

1. Allmän översikt
2. Förvaltning
3. Personal
4. Folkmängd
5. Tablå över budgetutfallet
 - 5.1. Bedömning av de mål för verksamheten och ekonomin som godkänts i budgeten.
 - 5.2. Budgetutfallet för driftsekonomin
 - 5.3. Budgetutfallet för resultaträkningen
 - 5.4. Budgetutfallet för investeringsdelen
 - 5.5. Budgetutfallet för finansieringsdelen
6. Räkenskapsperiodens resultat och finansiering av verksamheten
7. Kyrkorådets förslag till hantering av räkenskapsperiodens resultat och åtgärder för att balansera ekonomin

Bokslutskalkyler

1. Resultaträkning
2. Finansieringsanalys
3. Balansräkning
4. (Koncernbalansräkning)

Noter till bokslutet

1. Noter till resultaträkningen
2. Noter till balansräkningen
3. Finansieringsanalys (denna läggs fram i samband med bokslutskalkylerna)
4. En förteckning över dotter-, intressebolag och samarbetsanslutningar
5. Noter om säkerheter, ansvarsförbindelser, innehav mm.

Underskrifter och anteckningar

1. Underskrift av bokslutet
2. Bokslutsanteckning

Förteckningar och redogörelser

1. Förteckning över bokföringsböcker och verifikatsslag
2. Kopia av revisionsberättelsen
3. Redogörelse över hur bokföringsmaterialet förvaras

Övriga bokslutsdokument

- Balansspecifikation
- Specifikationer av noterna
- Kontoförteckning
- Förteckning över arbetsområden
- Förteckning över särskilda signum

Dokument över reviderat bokslut

- Revisionsberättelse

1.5. Konsolidering av gravvårdsfond till församlingens bokslut

Gravvårdsfondens bokslutsuppgifter skall tas med i församlingens bokslut. Gravvårdsfondens balansomslutning överförs i samband med bokslutet till *Förvaltade medel* och *Förvaltad kapital* i församlingens balansräkning. Gravvårdsfondens resultaträkning skall inte konsolideras med församlingens resultaträkning. Gravvårdsfondens resultaträkning och balansräkning och noterna till dessa skall ingå i noterna till församlingens bokslut. Gravvårdsfondens bokslut skall godkännas av kyrkofullmäktige i samband med församlingens bokslut.

1.6. Förvaring av bokslutet

Församlingens balansbok – verksamhetsberättelsen, bokslutskalkylerna, noterna, underskrifterna och anteckningarna samt förteckningarna och redogörelserna – skall förvaras permanent. De övriga bokslutsdokumenten skall bevaras i minst 10 år efter räkenskapsperiodens utgång. De skall ordnas så att det utan svårighet kan konstateras på vilket sätt databehandlingen har utförts (2 kap. 10 § 1 mom. bokföringslagen). Om de övriga bokslutsdokumenten ingår i balansboken, skall de trots detta förvaras permanent.

Räkenskapsperiodens verifikat, korrespondensen om affärshändelserna och avstämningarna vid maskinell bokföring samt annat bokföringsmaterial än det som nämns ovan skall bevaras i 10 år i enlighet med församlingarnas arkivstadga. Övriga bokslutsdokument skall bindas in som ett separat dokument, om dessa upprättas som pappersutskrifter. Frister till exempel när det gäller fordringsärenden kan dock kräva att balansspecifikationerna, verifikaten och korrespondensen bevaras längre än ovannämnda minimitid. Bokförings- och bokslutsmaterialet med undantag för balansboken får bevaras i ett maskinläsbart datamedium. Verifikaten och de bokföringsnoteringar som gjorts på basis av dessa får bevaras samtidigt i ett maskinläsbart datamedium (2 kap. 8 § 2 mom. bokföringslagen).

1.7. Bokslutets offentlighet

Församlingens bokslut och de dokument som ingår i detta är offentliga efter att kyrkorådets medlemmar och ekonomichefen har undertecknat bokslutet (6 kap. 2 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet). Förutom resultaträkningen, balansräkningen, den eventuella koncernbalansräkningen och noterna till dessa är även balansspecifikationerna och specifikationerna av noterna offentliga till den del de inte innehåller sekretessbelagda uppgifter (24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet). Dokument som gäller privatpersoner är hemliga.

2. Balansbok

Verksamhetsberättelsen, bokslutskalkylerna, noterna till bokslutet, underskrifterna och anteckningarna inbundna i en pärm benämns balansbok. Sidorna i balansboken skall ha löpande numrering. Balansboken skall vara en bok vars sidor inte utan svårigheter kan lösas. Om det lagstadgade material som skall ingå i balansboken är ringa till omfånget, kan man låta även de

andra bokslutsdokumenten ingå i balansboken. Revisionsberättelsen skall inte bindas in i balansboken.

2.1. Verksamhetsberättelse

2.1.1. Bestämmelser om verksamhetsberättelsen

Kyrkorådet skall för varje kalenderår utarbeta en verksamhetsberättelse över församlingens förvaltning, ekonomi och verksamhet samt, inom den tid som fastställs i ekonomistadgan, överlämna berättelsen till kyrkofullmäktige för behandling (9 kap. 6 § 1 mom. kyrkoordningen). Enligt kyrkorådets modellreglemente (5:11) skall kyrkorådet årligen till kyrkofullmäktige lämna en berättelse över församlingens verksamhet under föregående år.

Verksamhetsberättelsen skall vara en redogörelse över hur målen för verksamheten och ekonomin har uppfyllts. Den skall också ge information om sådana väsentliga frågor i församlingens ekonomi som inte behöver specificeras i resultaträkningen, balansräkningen eller noterna till dessa. Därutöver skall verksamhetsberättelsen innehålla en förteckning över initiativ som väckts av församlingsmedlemmarna och de förtroendevalda samt kyrkorådets åtgärder som föranletts av dessa (9 kap. 6 § 2–3 mom. kyrkoordningen).

I verksamhetsberättelsen läggs församlingens mål, verksamhet och ekonomiska ställning fram i korthet. De församlingar som önskar ge medlemmarna och intressegrupperna mer information om verksamheten under det gångna året än vad som ges i verksamhetsberättelsen kan sammanställa en separat årsredovisning.

I anknytning till bokslutet skall kyrkorådet lägga fram ett förslag till hantering av räkenskapsperiodens resultat och åtgärder för balansering av ekonomin. Kyrkofullmäktige fattar beslut om fastställande av bokslutet och beviljande av ansvarsfrihet (15 kap. 9 § 2 mom. kyrkoordningen).

2.1.2. Allmän översikt

Kyrkorådets ordförande och ekonomichefen avfattar en allmän översikt över församlingens verksamhet och ekonomins utveckling under den gångna räkenskapsperioden. Översikten skall innehålla de viktigaste händelserna under räkenskapsperioden och omedelbart efter räkenskapsperiodens utgång innan bokslutet är klart. I denna skall ingå en analys av helheten och de viktigaste ändringarna i församlingsstatistiken. Här kan till exempel församlingens möjligheter, eventuella hot och framtidsutsikter läggas fram. Verksamhetsberättelsen skall innehålla en bedömning av den förväntade framtida utvecklingen (2 kap. 1 § 1 mom. bokföringsförordningen).

Ändringar i församlingens verksamhet skall läggas fram, till exempel uppgiftshelheter som lagts till eller tagits bort, nya samarbetsformer med grannförsamlingar eller kommunen eller utvecklingsprojekt som delvis finansierats av Europeiska unionen.

Verksamhetsberättelsen skall ge information om sådana väsentliga händelser i anknytning till församlingens ekonomi och koncernbalansräkningen, vilka inte specificeras i resultaträkningen och balansräkningen. I verksamhetsberättelsen kan man till exempel redogöra för genomförda eller startade investerings- och renoveringsarbeten.

Utvecklingstrender som inverkar på församlingens verksamhet och ekonomiska ställning skall läggas fram sammanfattningsvis. Storleken på inkomstskatteprocenten och utvecklingen av kyrkoskatteintäkterna skall bedömas med hänsyn till församlingens uppgifter och mål, likaså verksamhetsintäkternas andel av verksamhetskostnaderna. Väsentliga förändringar eller ändringsbehov som man känner till när det gäller församlingens uppgifter och inkomstgrunder skall läggas fram i denna del av verksamhetsberättelsen. Ändringar som inverkar på församlingens inkomstgrund är bland annat storleken på kyrkoskatten, ändringar i beskattningssystemet, ändringar i näringslivet och sysselsättningen på församlingens område vilka inverkar på skatteunderlaget samt till exempel Kyrkans Centralfonds möjligheter att bistå mindre bemedlade församlingar.

Verksamhetsberättelsen skall därutöver innehålla viktiga ändringar i verksamheten och ekonomin som skett efter räkenskapsperiodens utgång och som inte beaktats i budgeten för nästa räkenskapsperiod. Särskilt händelser som väsentligt minskar församlingens inkomster eller församlingens verksamhetsförutsättningar, eller orsakar väsentliga ökningarna i utgifterna skall läggas fram såtillvida de är kända.

2.1.3. Förvaltningsorganens sammansättning och verksamhet

Antalet medlemmar i kyrkofullmäktige, kyrkorådet och de övriga förvaltningsorganen, sammansättningen och antalet sammankomster presenteras i detta avsnitt av verksamhetsberättelsen. Förvaltningsstrukturen kan åskådliggöras med hjälp av ett schema. Kyrkofullmäktiges och kyrkorådets viktigaste beslut och verkställandet av dessa under året skall redogöras för i korthet.

Denna del av verksamhetsberättelsen skall inkludera en förteckning över de initiativ som väckts av församlingsmedlemmarna och de förtroendevalda och kyrkorådets åtgärder som föransleds av dessa. Med tanke på beviljandet av ansvarsfrihet är det motiverat att man i församlingen har utsett redovisningsskyldiga förtroendemän och tjänsteinnehavare enligt 15 kap. 5 § kyrkolagen.

2.1.4. Personal

Det totala antalet anställda, könsfördelningen och genomsnittsåldern läggs fram enligt läget på bokslutsdagen. I antalet anställda skall man medräkna heltidsanställda, deltidsanställda och sysselsatta arbetstagare som har fast anställning eller visstidsanställning hos församlingen. Deltidsarbetande praktikanter och arbetstagare som ingått läroavtal skall också tas med. Personer som inte står i arbetsrättsligt anställningsförhållande till församlingen tas däremot inte med. Lönesummans utveckling skall läggas fram år efter år.

Väsentliga ändringar under året skall presenteras. Noterna skall innehålla en redogörelse över antalet anställda per arbetsområde. Om församlingen har utarbetat en personalöversikt skall denna nämnas i detta sammanhang. Om församlingen inte har utarbetat någon personalöversikt skall verksamhetsberättelsen innehålla mer detaljerad information om personalen, till exempel sjukfrånvaron, övriga tjänsteledigheter, utbildning, andra utvecklingsprojekt mm. Kraven gällande personalens datasekretess skall iakttas.

2.1.5. Ändringar som skett i församlingens folkmängd

I verksamhetsberättelsen skall församlingen uppge folkmängden i församlingen (= antalet närvarande medlemmar) i början och slutet av verksamhetsåret, antalet födda, antalet avlidna, flyttningsrörelsen samt antalet personer som anslutit sig till eller trätt ut ur kyrkan.

2.1.6. Budgetutfallet

2.1.6.1. Utgångspunkter för uppföljningen

Församlingens ekonomi skall skötas enligt den godkända budgeten (15 kap. 2 §1 mom. kyrkoordningen). När man behandlar budgetutfallet i anknytning till bokslutet skall man visa hur de godkända målen, anslagen och de beräknade inkomsterna har realiserats.

Budgeten består av en driftsekonomi- och en resultaträkningsdel samt en investerings- och en finansieringsdel. Tabblån över budgetutfallet följer samma struktur. Tabblån över budgetutfallet skall utarbetas med samma exakthet som kyrkofullmäktige har godkänt målen, anslaget eller den beräknade inkomsten för en enskild uppgift, ett enskilt projekt eller annan utgifts- eller inkomstpost.

Kyrkorådet och de redovisningsskyldiga organen och tjänste- eller befattningshavarna ansvarar för sammanställandet av tabblån över budgetutfallet. En redogörelse över hur målen har uppfyllts skall ingå i utfallsdelen av verksamhetsberättelsen.

Tabblån över budgetutfallet skall inkludera den ursprungliga budgeten, budgetändringarna, utnyttjande av anslag/beräknad och förverkligad inkomst samt överskridning/underskridning av anslag/beräknad inkomst.

2.1.6.2. Hur målen har uppfyllts

Församlingens mål för verksamheten och ekonomin fastställs i budgeten och i verksamhets- och ekonomiplanen (15 kap. 1 § 2 mom. kyrkoordningen). Kyrkofullmäktige beslutar om de verksamhetsrelaterade målen och bindningsnivån hos anslagen i budgeten (4 kap. 1 § modellen till ekonomistadga). Enligt formuleringen är de mål som fastställts i budgeten bindande. Om kyrkofullmäktige ändrar anslagen i budgeten mitt under räkenskapsperioden, skall förslaget till ändring innehålla en redogörelse även över ändringens inverkan på de verksamhetsrelaterade målen och de beräknade inkomsterna. På samma sätt skall ett förslag till ändring av de verksamhetsrelaterade målen eller de beräknade inkomsterna innehålla en redogörelse över ändringens inverkan på anslagen (6 kap. 3 § modellen till ekonomistadga). Det är revisorernas

uppgift att utvärdera kyrkorådets verksamhetsberättelse även till den del som gäller uppfyllandet av de mål som ställts upp i budgeten (32 kap. 2 § modellen till ekonomistadga). Det ovan nämnda skall tolkas så att revisorerna har till uppgift att bedöma huruvida en tillbörlig redogörelse över uppfyllandet av de fastställda målen har lämnats i samband med bokslutet.

Att målen är viktiga och skall iaktas framhävs i olika bestämmelser. Kyrkofullmäktige beslutar i egenskap av högsta organ om de viktigaste målen för verksamheten och ekonomin, kyrkorådet och kyrkofullmäktige följer upp hur målen uppfylls under räkenskapsperioden och kyrkorådet ger en redogörelse över deras utfall i verksamhetsberättelsen. Redogörelsen i verksamhetsberättelsen över fjolårets verksamhet kan utnyttjas vid beredningen av nästa budget och verksamhets- och ekonomiplan.

För församlingens **verksamhet** fastställs mål, för målen fastställs metoder, för metoderna arbets sätt och/eller tidtabell. Målen för verksamheten och ekonomin godkänns i budgeten och förverkligandet av målen analyseras per arbetsområde i verksamhetsberättelsen. De verksamhetsrelaterade målen kan ställas upp med avseende på volym, kvalitet, effektivitet mm. beroende på vad olika verksamhetsenheter anser vara ändamålsenliga och användbara. Det skall gå att mäta hur väl målen har uppfyllts. (Budgeten och anvisning för verksamhets- och ekonomiplan, punkt 5.2.2.)

Hur de verksamhetsrelaterade målen för verkningsfullheten har uppfyllts kan bedömas bland annat med följande frågor:

- Har man gått i den riktning målen pekade på?
- Har utvecklingsåtgärderna lyckats?
- Har målen uppnåtts?

Verkningsfullheten kan förutom självutvärdering också utvärderas så att man frågar eller intervjuar församlingsmedlemmarna eller personer som deltagit i verksamhetsformerna eller via någon annan resonskanal undersöker deras åsikter.

Nyckeltalen i resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen hjälper församlingen att bedöma hållbarheten i ekonomin och jämföra den egna ekonomiska ställningen med jämförelsegrupper. Det är bra att granska priser och nyckeltal som beskriver effektiviteten för flera år i rad eftersom detta visar i vilken riktning utvecklingen går. Det är skäl att följa med de ekonomiska nyckeltalen bland annat om man under räkenskapsåret satsat speciellt mycket på att nå upp till ett grundläggande mål eller om det har skett en väsentlig svängning eller kursriktning i utvecklingens gång.

När man analyserar verksamheten och ekonomin skall man komma ihåg att förväntningarna i relation till det förverkligade, ett nyckeltal, priset på en tjänst eller till exempel antalet besökare i en klubb per medarbetare ger fakta, men att det lönar sig att granska frågorna ur många olika synvinklar. Det är skäl att i mån av möjlighet studera verksamheten och ekonomin som tidsperioder under flera efterföljande år. I verksamhetsberättelsen är det viktigt att man ger klara och entydiga svar på alla mål som ställts upp i budgeten.

2.1.6.3. Utfallet för anslag och beräknade inkomster

Församlingen använder pengar på basis av anslag som beviljats av kyrkofullmäktige. Ett anslag är en av kyrkofullmäktige för ett visst arbetsområde beviljad fullmakt i euro att använda medel för utförandet av en viss uppgift eller genomförandet av ett projekt. Anslagen ingår i budgeten. Kyrkofullmäktige beslutar också om beräknade inkomster för arbetsområdena med specifikation på uppgift, projekt eller inkomstslag.

I tablåerna över utfallet för anslag och beräknade inkomster ingår även så kallade interna poster (interna hyror och övriga interna debiteringar och faktureringar samt överföringsutgifter och överföringsinkomster). De beräknade inkomsterna, anslagen, förverkligade intäkterna och kostnaderna samt differensen mellan dessa (verksamhetsbidrag/netto) skall framgå av tabblån över utfallet. Det rekommenderas att budgeten i original och de ändringar som gjorts i denna under räkenskapsperioden läggs fram separat. I tabblån över utfallet skall man redogöra för orsakerna till väsentliga avvikelser från budgeten.

Tabblån över utfallet skall visa både de budgeterade och de faktiska utgifterna och inkomsterna som bruttobelopp oberoende av om bindningen i budgeten har fastställts enligt brutto- eller nettoprincipen. Gentemot fullmäktige är det skäl att framhäva de bindande posterna i tabblån över utfallet genom skuggning, fet stil eller något annat överskådligt sätt.

Ändringar i budgeten under budgetåret skall göras omedelbart när ändringsbehovet är känt. Efter budgetåret kan ändringar i budgeten göras bara i undantagsfall. I samband med bokslutet kan budgetändringar inte längre göras, utan kyrkofullmäktige tar ställning till överskridningar/underskridningar vid fastställandet av bokslutet.

Utfallet för driftsekonomin

I budgetens driftsekonomidel har kyrkofullmäktige satt upp mål för olika uppgifter, fastställt de beräknade inkomsterna av uppgifterna och beviljat anslag för utförandet av dessa.

I utfallet för driftsekonomidelen analyseras överskridningarna/underskridningarna beträffande målen, anslagen och de beräknade inkomsterna och orsakerna till dessa till den del kyrkofullmäktige inte har godkänt dem tidigare i form av budgetändringar. Tabblån över utfallet skall läggas fram minst på den bindningsnivå som kyrkofullmäktige har godkänt anslagen och de beräknade inkomsterna för olika funktioner (25 § modellen till ekonomistadga).

Tillverkningen för eget bruk skall tas upp i samma form som den har godkänts i budgeten.

Tabblån över utfallet kan förutom de utgifter som ingår i anslaget även innehålla de totala utgifterna för en uppgift/prestation enligt anvisningen för fördelning av kostnader. Tal som illustrerar effektiviteten hos en uppgift/prestation är bland annat:

- Förtroendemannaförvaltningen	e/möte
- Gudstjänstlivet	e/gudstjänst
- Musikarbetet	e/antalet deltagare på musikevenemang
- Familjerådgivningen	e/diskussion
- Ekonomiförvaltningen	e/ekonomitransaktion
- Begravningsväsendet	e/begravning

Utfallet för resultaträkningen

Resultaträkningen innehåller dels poster som följs upp i driftsekonomidelen och dels poster som följs upp i resultaträkningsdelen. De anslag och beräknade inkomster som behandlas i resultaträkningsdelen av tablan över budgetutfallet är skatteintäkter, beskattningskostnader, avgifter till centralfonden, verksamhetsbidrag, finansiella intäkter och kostnader samt extraordinära poster. I budgeten har kyrkofullmäktige som bindningsnivå kunnat fastställa en mer detaljerad exakthet än den ovannämnda.

Posterna i resultaträkningsdelen, till exempel verksamhetsintäkterna och verksamhetskostnaderna, läggs fram enligt samma bindningsnivå som i budgeten.

Avskrivningar enligt plan och nedskrivningar behandlas inte som anslag i budgeten, eftersom de inte handlar om att man använder pengar. Avskrivningar och nedskrivningar läggs fram i bokslutet bland annat därför att avskrivningarna är bundna till grunderna i den av fullmäktige godkända avskrivningsplanen.

Avskrivningsdifferensen och förändringar i reserver och fonder är poster för behandling av resultatet. De är varken anslag eller beräknade inkomster. Resultatbehandlingsposterna fastställs i verksamhetsberättelsen eller i samband med att denna utges och kyrkorådet ger förslag till kyrkofullmäktige om behandlingen av räkenskapsperiodens resultat.

Tablan över utfallet för resultaträkningsdelen läggs fram i tusen euro enligt följande uppställning (*inklusive interna poster*):

	Ursprunglig budget	Budgetändringar	Utnyttj. av anslag/ber. ink. förverkligad	Över-/underskridn. av anslag/ber. ink.
Verksamhetsintäkter				
Ersättningar				
Avgiftsintäkter				
Hysesintäkter				
Intäkter från skogsbruket				
Kollekt och övriga insamlingsintäkter				
Understöd och bidrag				
Övriga verksamhetsintäkter				
Förändring av produktlager				
Tillverkning för eget bruk				
Verksamhetskostnader				
Personalkostnader				
Löner och arvoden				
Lönebikostnader				
Köp av tjänster				
Hyror				
Material, förnödenheter och varor				
Inköp under räkenskapsperioden				

Ökning i lager (+)
/eller minskning i lager (-)
Understöd
Övriga verksamhetsutgifter

Verksamhetsbidrag

Skatteintäkter
Kostnader för beskattningen
Avgifter till centralfonden
Verksamhetsunderstöd
Finansiella intäkter och kostnader:
Ränteintäkter
Övriga finansiella intäkter
Räntekostnader
Övriga finansiella kostnader

Årsbidrag

Avskrivningar och nedskrivningar
Avskrivningar enligt plan
Nedskrivningar
Extraordinära intäkter och kostnader
Extraordinära intäkter
Extraordinära kostnader

Räkenskapsperiodens resultat

Ökning (-) eller minskning (+) i avskrivningsdifferensen
Ökning (-) eller minskning (+) i reserver
Ökning (-) eller minskning (+) i fonder

Räkenskapsperiodens överskott (underskott)

Specifikation av skatteintäkterna

Skatteintäkterna skall specificeras på kyrkoskatten och andelen av samfundsskatteintäkterna.

	Ursprunglig budget	Budget- ändringar	Ber. ink. förverkligad	Över-/underskr. av budgeten
Kyrkoskatten				
Andel av samfundsskatteintäkterna				
Totalt				

Av grunderna för fastställandet av kyrkoskatten anges inkomstskatteprocenten och eventuellt fördelningen på kyrkoskatt och samfundsskatt i hela kyrkan och i församlingen samt förändringarna i dessa jämfört med föregående år.

Utfallet för investeringsdelen

Tablån över utfallet för investeringarna sammanställs projektvis eller projektgruppsvis på samma sätt som i budgeten, till exempel så här:

Kostnads- kalkylen och dess ändringar	Anv. under tidigare år	Urspr. budget	Budget- ändringar	Utnyttj. anslag/ ber. ink. förverkl.	Över-/ underskridn.

Projekt I

Utgifter

Inkomster

Netto

Projektgrupp 2

Utgifter

Inkomster

Netto

osv.

Investeringar sammanlagt

Kostnadskalkylen och dess ändringar skall omfatta alla ändringar som kyrkofullmäktige godkänt, även ändringar som gjorts före budgetåret.

I tablån över budgetutfallet behandlas även inkomsterna av ett projekt eller en projektgrupp samt utfallet för nettoutgifterna. Finansieringsandelar och försäljning av anläggningstillgångar är investeringsintäkter. Finansieringsandelarna tas upp som intäkter i budgetutfallet när rätten till intäkt har uppkommit.

Investeringsreserverna och utnyttjandet av dessa hänger inte samman med reserveringen eller utnyttjandet av anslag, och därför skall ändringar i reserverna inte tas upp i tablån över budgetutfallet utan i anslutning till posterna för behandlingen av resultatet.

Försäljning av anläggningstillgångar behandlas som intäkt i tablån över utfallet för investeringsdelen enligt samma gruppering som i budgeten. Om en försäljningsvinst av en anläggningstillgång har noterats med resultatpåverkan skall den även i tablån över utfallet för drifts-ekonomin behandlas som en intäkt.

Utfallet för finansieringsdelen

Tablån över utfallet för finansieringsanalysen visar hur församlingens utgifter har finansierats. Tablån är en sammanfattande analys över den interna finansieringen, investeringarna, ut- och inlåningen och den övriga finansieringsverksamheten.

Finansieringsanalysen innehåller dels poster som följs upp i budgetens resultaträknings- och investeringsdel och dels poster som följs upp i finansieringsdelen. Exempel på de sistnämnda är ökningarna och minskningarna i utlåningsfordringar, ökningarna och minskningarna i lån och förändringar av det egna kapitalet.

Tablån över utfallet för finansieringsdelen läggs fram i tusen euro enligt följande uppställning:

	Ursprunglig budget	Budget-ändringar	Utnyttj. av anslag/ber. ink. förverkligad	Över-/underskridn. av anslag/ber. ink.
Egentlig verksamhet och investeringar				
Intern finansiering				
	Årsbidrag			
	Extraordinära poster			
	Rättelseposter för den interna finansieringen			
Investeringar				
	Investeringar i anläggningstillgångar			
	Finansieringsandelar för investeringsutgifter			
	Intäkter från försäljning av anläggningstillgångar			
Egentlig verksamhet och investeringar, netto				

Finansieringsverksamhet

Förändringar i utlåningen				
	Ökningar i utlåningsfordringar			
	Minskningar i utlåningsfordringar			
Förändringar i lånebeståndet				
	Ökning i långfristiga lån			
	Minskning i långfristiga lån			
	Förändring i kortfristiga lån			
Förändringar i eget kapital				

Inverkan på likviditeten

Utlåningen utgörs av lån som församlingen beviljat dottersamfund och andra samfund som stöder församlingsverksamheten. Minskningar i utlåningsfordringarna är amorteringar på lånen till församlingen under räkenskapsperioden.

Ökningen i långfristiga lån visar beloppet av nya långfristiga lån som församlingen lyft under räkenskapsåret. Minskningen i långfristiga lån visar hur mycket som amorterats på lånen. Minskningen i långfristiga skulder i balansräkningen kan vara en annan siffra, eftersom denna även påverkas av överföringar av lån till kortfristiga skulder. Vid tablån över budgetutfallet läggs posterna fram som brutto även om kyrkofullmäktige i budgeten skulle ha godkänt differensen i långfristiga lån som en bindande post. Bindningsnivån skall framhävas till exempel med skuggning.

Förändringen i kortfristiga lån visar differensen mellan ökningarna och minskningarna i kortfristiga lån.

Inverkan på likviditeten skall läggas fram med samma exakthet som den som godkänts i budgeten. Man kan inte kräva att inverkningarna av alla poster som ingår i likviditeten, dvs. förvaltade medel och förvaltad kapital, omsättningstillgångarna, de långfristiga och kortfristiga fordringarna samt förändringarna i räntefria lång- och kortfristiga skulder, skall uppskattas i budgeten. Bokslutsuppgifterna om ovan nämnda poster presenteras i punkt 2.2.3. (Finansieringsanalys) i bokslutskalkylerna. Men om man känner till väsentliga förändringar i likviditeten skall dessa visas på en egen rad i budgeten och på samma sätt i tablån över budgetutfallet.

Sammandrag av budgetutfallet för anslag och beräknade inkomster

Det rekommenderas att ett sammandrag i tabellform sammanställs av de bindande anslagen och beräknade inkomsterna i budgeten. Tabellen skall bestå av den ursprungliga budgeten för de poster i driftsekonomidelen, resultaträkningsdelen, investeringsdelen och finansieringsdelen som kyrkofullmäktige godkänt som bindande, utnyttjandet av anslagen/beräknade inkomster som förverkligats, budgetändring och överskridning/underskridning av anslag/beräknad inkomst. I tabellen är det ändamålsenligt att ange om ett anslag eller en budget har godkänts till brutto- eller nettobelopp av kyrkofullmäktige.

2.1.7. Räkenskapsperiodens resultat och finansiering av verksamheten

I verksamhetsberättelsen presenteras resultaträkningen, finansieringsanalysen, balansräkningen och en eventuell koncernbalansräkning i tusen euro i syfte att ge en helhetsbild av räkenskapsperiodens resultat och finansieringen av verksamheten. Därutöver rekommenderar vi att motsvarande kalkyler för föregående räkenskapsperiod tas med. Kalkylerna skall bara innehålla de externa intäkterna och kostnaderna. Kalkylerna i verksamhetsberättelsen läggs fram enligt det korta schemat.

2.1.7.1. Resultaträkningen och dess nyckeltal

Den resultaträkning som ingår i verksamhetsberättelsen innehåller *bara externa intäkter och kostnader*. Hur de intäkter som periodiserats på räkenskapsperioden räcker till för de periodiserade kostnaderna beskrivs med hjälp av mellanresultat: verksamhetsbidraget, årsbidraget och räkenskapsperiodens resultat. För utvärderingen av räkenskapsperioden skall man räkna ut följande nyckeltal på basis av resultaträkningen och analysera deras betydelse för församlingen. I verksamhetsberättelsen läggs resultaträkningen fram enligt följande schema för den gångna och den föregående räkenskapsperioden.

Resultaträkningen och dess nyckeltal

	2003	2002
Verksamhetsintäkter		
Förändring av produktlager		
Tillverkning för eget bruk		
Verksamhetskostnader		
Verksamhetsbidrag		
Skatteintäkter		
Kostnader för beskattningen		
Avgifter till centralfonden		
Verksamhetsunderstöd		
Finansiella intäkter och kostnader		
Årsbidrag		
Avskrivningar och nedskrivningar		
Extraordinära intäkter och kostnader		
Räkenskapsperiodens resultat		
Ökning (-) eller minskning (+) i avskrivningsdifferensen		
Ökning (-) eller minskning (+) i reserver		
Ökning (-) eller minskning (+) i fonder		
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)		

Resultaträkningen skall sammanställas mer detaljerat än ovannämnda schema om detta är nödvändigt för att de faktorer som inverkat på resultatet skall kunna klarläggas.

Nyckeltal för resultaträkningen:

- Verksamhetsintäkter/Verksamhetskostnader, %
- Årsbidrag/Avskrivningar, %
- Årsbidrag, euro/medlem.

Nyckeltalen skall presenteras direkt efter resultaträkningen för en period på minst tre år. Exempel:

	2001	2002	2003
Verksamhetsintäkternas andel av verksamhetskostnaderna			
Årsbidragets andel av avskrivningarna			
Årsbidrag, euro/medlem			

Med medlemsantalet avses den folkmängd som nämndes i punkt 2.1.5.

När det gäller ersättningar, avgifter mm. skall **verksamhetsintäkternas andel av verksamhetskostnaderna beskrivas med ett nyckeltal som räknas ut enligt följande formel:**

$$= 100 * \text{Verksamhetsintäkter} / \{ (\text{Verksamhetskostnader} - (\text{Förändring av produktlager} + \text{Tillverkning för eget bruk}) \}$$

Verksamhetsintäkternas andel av ifrågavarande kostnader har varierat efter stift mellan 12 och 16 %. Nyckeltalet visar hur mycket av församlingens verksamhetskostnader som har täckts av verksamhetsintäkterna.

Årsbidraget anger den interna finansiering som blir kvar för investeringar och amorteringar på lån. Årsbidraget är ett viktigt tal när man utvärderar tillräckligheten hos den interna finansieringen. Det grundläggande antagandet är att om årsbidraget är av samma storleksklass som avskrivningarna på anläggningstillgångar, är församlingens ekonomi i balans. När man jämför årsbidraget med avskrivningarna är följande nyckeltal nyttigt:

Årsbidragets andel av avskrivningarna

$$= 100 * \text{Årsbidrag} / \text{Avskrivningar}$$

Om värdet på nyckeltalet är 100 % eller mer, har räkenskapsperiodens intäkter varit minst lika stora som kostnaderna. Denna regel gäller bara när avskrivningarna har varit lika stora som församlingens investeringar i genomsnitt under en längre period. Med investeringar avses då egenanskaffningsutgiften för investeringarna. Denna fås genom att man från anskaffningsutgifterna drar av finansieringsandelar från Kyrkans centralfond och eventuella övriga finansieringsandelar för investeringar. Räkenskapsperiodens resultat ger ingen riktig bild av det ekonomiska läget i församlingen om avskrivningarna är betydligt mindre än investeringarna under en period som är längre än verksamhets- och ekonomiplaneringsperioden.

Inom hela kyrkan var egenanskaffningsutgifterna för investeringarna under åren 1999-2001 mer än dubbelt så höga som avskrivningarna. Om egenanskaffningsutgifterna för investeringarna under ekonomiplaneringsperioden eller en ännu längre tidsperiod i genomsnitt är betydligt större per år än årsbidraget och avskrivningarna, skall investeringarna finansieras med de influtna medlen (bokföringsmässigt genom att man använder fonder, överskott eller reserver) eller budgetlån. Årsbidraget under **ekonomiplaneringsperioden eller** en ännu längre tidsperiod skall vara ungefär lika stor per år som summan av anskaffningsutgifterna för investeringarna och låneamorteringarna. Om församlingen har investeringsbehov inom en nära framtid borde årsbidraget ligga nära summan av de planerade investerings- och låneamorteringsutgifterna per år. Om församlingen inte kommer att investera inom en nära framtid, räcker det att årsbidraget ungefär motsvarar storleken på avskrivningarna och låneamorteringarna. Inalles innebär detta att församlingens inkomster och utgifter skall vara i balans under en period på ungefär fem år.

Om ett exceptionellt stort avskrivningsbart investeringsprojekt förläggs till planeringsperioden eller planerade investeringar placeras utanför ekonomiplanen skall tillräckligheten hos årsbidraget utvärderas för en period som är längre än ekonomiplaneringsperioden.

Om årsbidraget är mindre än avskrivningarna under hela planeringsperioden, är den interna finansieringen svag och församlingen skall då vidta åtgärder för att balansera ekonomin. På lång sikt får intäkterna inte heller vara mycket större än kostnaderna, för då har inkomstskatteprocenten varit för hög i relation till utgifterna.

Årsbidrag euro/medlem

Årsbidraget per medlem används som nyckeltal för utvärdering av tillräckligheten hos den interna finansieringen. Man kan inte ställa upp något genomsnittligt målvärde för alla församlingar. Hur stort årsbidraget skall vara beror på församlingens investeringsbehov och beloppet av de avskrivningar som kommer från investeringarna. Dessutom hänger behovet av årsbidrag på beloppet av amorteringar på lån samt av extraordinära intäkter och kostnader. Ett målvärde för en enskild församling kan tas fram så att summan av investeringarna och låneamorteringarna under planeringsperioden eller en ännu längre period divideras med antalet år och kvoten divideras med folkmängden i församlingen. Om församlingen har en investeringsreserv för ett projekt och skuldsättningsgraden är låg, inverkar detta naturligtvis på utvärderingen av finansieringsbehovet. Med hjälp av nyckeltalet kan man följa upp huruvida församlingens ekonomi håller på att förbättras eller försämras. Som folkmängd i nyckeltalet används antalet närvarande medlemmar i församlingen i slutet av räkenskapsperioden.

Räkenskapsperiodens resultat är differensen av de intäkter och kostnader som hänförs till räkenskapsperioden. Differensen antingen ökar eller minskar församlingens egna kapital eller reserver. Eftersom extraordinära intäkter eller kostnader och förhållandet mellan avskrivningar och investeringar kan inverka väsentligt på räkenskapsperiodens resultat, kan tillräckligheten hos den interna finansieringen inte utvärderas på basis av räkenskapsperiodens resultat.

Slutresultatet av räkenskapsåret visas på raden *Räkenskapsperiodens resultat* i resultaträkningen. Efter resultatet visas bokslutsdispositionerna. Bokslutsdispositionerna utgörs av förändringar i avskrivningsdifferens, förändringar i reserver samt förändringar i fonder. Räkenskapsperiodens överskott kan överföras till reserver eller fonderas. Nämnade poster skall inte

presenteras som utgifter för räkenskapsperioden i verksamhetsberättelsen. Minskningar i reserver och fonder ökar räkenskapsperiodens överskott eller minskar räkenskapsperiodens underskott. Räkenskapsperiodens över-/underskott överförs till raden *Räkenskapsperiodens över-/underskott* i balansräkningen.

2.1.7.2. Finansieringsanalysen och dess nyckeltal

I finansieringsanalysen skall årsbidragets tillräcklighet granskas främst mot summan av investeringar och låneamorteringar under hela planeringsperioden eller en ännu längre tidsperiod. Finansieringen av verksamheten granskas med hjälp av finansieringsanalysen och de nyckeltal som baserar sig på denna. I finansieringsanalysen presenteras nettobeloppet av den interna finansieringen och investeringarna och nettobeloppet av finansieringsverksamheten, dvs. förändringarna i ut- och inlåningen, det egna kapitalet och likviditeten separat. Differensen eller summan av dessa två nettobelopp visar ändringarna i församlingens kassamedel under räkenskapsperioden. I verksamhetsberättelsen presenteras finansieringsanalysen enligt följande schema jämte de nyckeltal som bygger på analysen:

Finansieringsanalysen och dess nyckeltal:

	2003	2002
Kassaflöde från den egentliga verksamheten och investeringarna		
Intern finansiering		
Årsbidrag +/-		
Extraordinära poster +/-		
Rättelseposter för den interna finansieringen +/-		
Investeringar		
Investeringar i anläggningstillgångar -		
Finansieringsandelar för investeringsutgifter +		
Intäkter från försäljning av anläggningstillgångar +		
Nettokassaflöde från den egentliga verksamheten och investeringarna +/-		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		
Förändringar i utlåningen		
Ökning i utlåningsfordringar -		
Minskning i utlåningsfordringar +		
Förändringar i lånebeståndet		
Ökning i långfristiga lån +		
Minskning i långfristiga lån -		
Förändring i kortfristiga lån +/-		
Övriga förändringar i likviditeten		
Förändringar i förvaltade medel och förvalt kapital +/-		
Förändring i omsättningstillgångar +/-		
Förändring i långfristiga fordringar +/-		
Förändring i kortfristiga fordringar +/-		
Förändring i räntefria lång- och kortfristiga skulder +/-		
Nettokassaflöde från finansieringsverksamheten +/-		
Förändring i kassamedel sammanlagt +/-		
Finansieringsanalysen innehåller följande nyckeltal:		
	2001	2002
		2003

- Intern finansiering för investeringar, %
- Kassamedlens tillräcklighet, dag
- Kreditförvaltningsbidrag %

Nyckeltalen presenteras i verksamhetsberättelsen direkt efter finansieringsanalysen för minst tre år på samma sätt som för resultaträkningen.

Intern finansiering av investeringar, %:

*100 * Årsbidrag / Investeringarnas egenanskaffningsutgift*

Den interna finansieringen av investeringarna i % anger hur mycket av egenanskaffningsutgifterna för investeringarna som har finansierats med intern finansiering under räkenskapsperioden. Nyckeltalet avdraget från hundra anger den procentandel som har finansierats genom försäljning av anläggningstillgångar, lån eller minskning av medel i kassan.

Med egenanskaffningsutgift för investeringar avses investeringar i anläggningstillgångar (brutto), från vilka har avdragits finansieringsandelar för investeringar som erhållits från Kyrkans centralfond och andra instanser.

Kassans tillräcklighet per dag räknas ut så här:

= 365 dgr x Medel i kassan 31.12. / Betalningar ur kassan under räkenskapsperioden

Medel i kassan per 31.12 utgörs av finansiella värdepapper samt kassa och bank.

Betalningar ur kassan under räkenskapsperioden beräknas så att man räknar ihop följande poster i resultaträkningen och finansieringsanalysen:

Från resultaträkningen:

Verksamhetskostnader - (Förändring av produktlager + Tillverkning för eget bruk)

Räntekostnader

Övriga finansiella kostnader

Från finansieringsanalysen:

Investeringar i anläggningstillgångar (brutto)

Ökning i utlåningen

Minskning i långfristiga lån (amorteringar)

Församlingens likviditet beskrivs som kassans tillräcklighet i relation till dagarna. Nyckeltalet uttrycker hur många dagars betalningar som kan täckas med församlingens finansiella värdepapper samt kassa och bank. Det går inte att ge några anvisningar om hur många dagars betalningar som borde kunna täckas med finansiella värdepapper, kassa och bank. Ett sätt att göra en bedömning är t.ex. det att man med finansiella värdepapper, kassa och bank borde kunna betala församlingens utgifter åtminstone fram till nästa skatteintäkter.

Kassans tillräcklighet kan också presenteras som en månatlig talserie eller grafiskt. Då använder man som belopp för kassamedlen antingen månadens genomsnittliga dagssaldo eller saldot

för en viss dag i en vald månad. Som betalningar ur kassan använder man då månadens utbetalningar och som dagskoefficient 30 dagar.

Kreditförvaltningsbidraget räknas ut enligt följande formel:

$$(årsbidrag + räntekostnader) / (räntekostnader + låneamorteringar)$$

Kreditförvaltningsbidraget anger hur den interna finansieringen räcker till för betalning av ränta på främmande kapital och amorteringar på lån. Den interna finansieringen har varit tillräcklig för skötseln av lånen om nyckeltalet är ett eller större. Om nyckeltalet är mindre än ett skall församlingen lyfta mer lån för skötseln av det främmande kapitalet eller realisera egendom – annars minskar församlingens medel i kassan.

2.1.7.3. Balansräkningen och dess nyckeltal

Balansräkningen visar strukturen hos församlingens finansiering. Med hjälp av olika nyckeltal kan man beskriva hur starkt det ekonomiska läget är i församlingen.

I verksamhetsberättelsen skall balansuppgifterna specificeras så att det går att räkna ut nyckeltalen. I verksamhetsberättelsen kan balansräkningen presenteras med tusen euros exakthet.

Balansräkningen och dess nyckeltal, tusen euro:

	2003	2002		2003	2002
AKTIVA			PASSIVA		
A BESTÅENDE AKTIVA			A EGET KAPITAL		
Immateriella tillgångar			Grundkapital		
Materiella tillgångar			Uppskrivningsfond		
Placeringar			Övriga egna fonder		
B FÖRVALTADE MEDEL			Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder		
Donationsfondernas särskilda täckning			Räkenskapsperiodens överskott/underskott		
Övriga förvaltade medel					
C RÖRLIGA AKTIVA			B AVSKRIVNINGSDIFFERENS OCH RESERVER		
Omsättningstillgångar			Avskrivningsdifferens		
Fordringar			Reserver		
Finansiella värdepapper			C AVSÄTTNINGAR		
Kassa och bank			Avsättningar för pensioner		
			Övriga avsättningar		
			D FÖRVALTAT KAPITAL		
			Donationsfondernas kapital		
			Övrigt förvaltad kapital		
			E FRÄMMANDE KAPITAL		
			Lång- och kortfristigt kapital:		
			Skulder till kreditinstitut och försäkringsbolag		
			Skulder till offentliga samfund		
			Skulder till övriga kreditgivare		
			Erhållna förskott		
			Skulder till leverantörer		
			Övriga skulder		
			Resultatregleringar		

Räkenskapsperiodens över-/underskott överförs i bokföringen till kontot Räkenskapsperiodens över-/underskott i balansräkningen innan bokslutet fastställs. Räkenskapsperiodens över-/underskott registreras alltid på kontot Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder i den ingående balansen. Det går inte att överföra över-/underskottet till de andra posterna under det egna kapitalet.

På beslut av kyrkofullmäktige kan man göra en överföring inom det egna kapitalet från kontot Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder till en fond eller till grundkapitalet. Fonder och reserver bland eget kapital kan bara utökas från resultaträkningens konton *Ökning eller minskning i fonder/reserver*.

De nyckeltal som räknas ut på basis av balansräkningen beskriver församlingens soliditet, finansiella förmögenhet och skuldsättning. Följande nyckeltal bygger på balansräkningen:

	2001	2002	2003
- Soliditetsgrad, %			
- Finansiell förmögenhet euro/medlem			
- Relativ skuldsättning, %			
- Lånebestånd euro/medlem			

Nyckeltalen presenteras i verksamhetsberättelsen direkt efter balansschemat för minst tre år på samma sätt som för resultaträkningen.

Soliditetsgraden i procent räknas ut enligt följande formel:

$$100 * (\text{Eget kapital} + \text{Avskrivningsdifferens} + \text{Reserver}) / (\text{Hela kapitalet} - \text{Förvaltad kapital} - \text{Erhållna förskott})$$

Soliditeten mäter församlingens soliditet, underskottets tolerans och förmågan att klara av förbindelserna på lång sikt. Med hela kapitalet avses balansomslutning och till erhållna förskott räknas både lång- och kortfristiga förskott. Om soliditetsgraden är under 50 % är det främmande kapitalets andel alarmerande högt.

Den finansiella förmögenheten per medlem räknas ut enligt följande formel:

$$= ((\text{Fordringar} + \text{Finansiella värdepapper} + \text{Kassa och bank}) - (\text{Främmande kapital} - \text{Erhållna förskott})) / \text{folkmängd}$$

Nyckeltalet anger hur de likvida medlen räcker till för återbetalningen av det främmande kapitalet. En positiv differens mellan den finansiella förmögenheten och det främmande kapitalet är det belopp som blir kvar av den finansiella förmögenheten när det främmande kapitalet är betalt. Församlingens finansiella förmögenhet bör uppvisa ett positivt tal, vilket alltså innebär att de finansiella värdepappren samt kassa och bank är större än det främmande kapitalet. Om församlingen nyligen inte har gjort någon stor investering med lån och talet för den finansiella förmögen trots detta är negativt, kan detta tydas som att det finansiella läget i församlingen är dåligt.

Lång- och kortfristiga fordringar, resultatregleringar och andra fordringar, finansiella värdepapper samt kassa och bank tas till formeln för nyckeltalet från de rörliga aktiva i balansräkningen. Det lång- och kortfristiga främmande kapitalet tas enligt värdet i balansräkningen med avdrag av lång- och kortfristiga erhållna förskott. Vid uträkningen av nyckeltalet skall man som folkmängd använda antalet närvarande församlingsmedlemmar i slutet av räkenskapsåret.

Den relativa skuldsättningsprocenten räknas ut enligt följande formel:

$$100 * (\text{Främmande kapital} - \text{Erhållna förskott}) / \text{Driftsintäkter}$$

Den relativa skuldsättningsprocenten anger hur stor andel av församlingens driftsintäkter som skulle behövas för återbetalningen av det främmande kapitalet. I detta sammanhang utgörs driftsintäkterna av räkenskapsperiodens verksamhetsintäkter, skatteintäkter och Kyrkans centralfonds understöd för komplettering av skatteintäkterna, understöd efter prövning och andra verksamhetsbidrag (med undantag för byggnadsunderstöd).

När det gäller jämförelser mellan församlingarna är den relativa skuldsättningen ett bättre nyckeltal än soliditeten, eftersom varken åldern på anläggningstillgångarna, värderingen av anläggningstillgångarna eller avskrivningsmetoden påverkar nyckeltalets värde.

Lån per medlem räknas ut enligt följande formel:

Lånebeloppet per medlem räknas ut med hjälp av siffrorna på räkenskapsårets sista dag.

Lånebeståndet i slutet av räkenskapsperioden räknas ut enligt följande formel:

Främmande kapital - (Erhållna förskott + Leverantörsskulder - + Resultatregleringar + Övriga skulder)

Med församlingens lånebestånd avses räntebärande främmande kapital. Till lånebeståndet räknas hela det främmande kapitalet med avdrag av erhållna förskott samt leverantörsskulder, resultatregleringar och andra skulder. För att lånebeståndet skall kunna räknas ut direkt från balansräkningen i verksamhetsberättelsen, skall inga räntebärande lån registreras i ovannämnda avdragbara poster vid bokföringen.

2.1.8. En kyrklig samfällighets verksamhet och ekonomi

I verksamhetsberättelsen för moderförsamlingen i en kyrklig samfällighet skall de uppgifter som avses i 3 kap. 1 § 1 mom. 4 punkten bokföringslagen anges även för samfälligheten (6 kap. 2 § 1 mom. bokföringslagen). Från och med räkenskapsåret 2003 skall församlingarna upprätta koncernbokslut som avses i 6 kap. bokföringslagen. En särskild anvisning ges för upprättandet av koncernbokslut.

Verksamhetsberättelsen skall innehålla en sammanställning av församlingens dottersamfund, intressesamfund och övriga ägarintressesamfund. I sammanställningen räknar man upp församlingens dottersamfund enligt typ och verksamhetsområde samt intressesamfundet och de övriga ägarintressesamfundet. För varje samfund anges åtminstone församlingens innehav i procent och församlingens andel av samfundets egna kapital och räkenskapsperiodens vinst/förlust i euro.

Sammanställning över samfund som ingår i koncernen enligt 6 kap. bokföringslagen och 2 kap. 9 § 1 mom. bokföringsförordningen.

	Församlingens procentandel av samfundets		
	ägarskap	egna kapital	räkenskapsperiodens vinst/förlust
Dottersamfund			
Bolag			
Fastighets- och bostadsbolag			
Övriga bolag			
Andelslag			
Föreningar			
Fonder			
Intressesamfund			
Övriga ägarintressesamfund			
Sammanlagt			

Över församlingens innehav i andra samfund sammanställs en detaljerad specifikation i noterna.

I verksamhetsberättelsen redogör man för hur koncernstyrningen är ordnad inom församlingen. Av redogörelsen skall det framgå i vilken omfattning församlingen i egenskap av ägare har ställt upp mål för sina dottersamfund och hur ansvaret för uppföljningen och rapporteringen av verksamheten i de samfund som faller under koncernstyrningen har fördelats på de olika organen och tjänsteinnehavarna i församlingen.

Verksamhetsberättelsen skall också innehålla information om förvärv av beslutanderätt i samfund utanför koncernen eller väsentliga förändringar i ägo- och rösträtten i dotter- och ägarintressesamfunden eller betydande förändringar i samfundens affärsverksamhet och -område. I verksamhetsberättelsen kan man fritt formulera väsentliga omständigheter som gäller utvecklingen av verksamheten i de samfund som ingår i koncernen, t.ex. om behov av att utvidga eller inskränka verksamheten, investeringar, lånebehov och försäkringar. Det är bra att nämna antalet personer som varit i koncernsamfundens tjänst i slutet av räkenskapsperioden. I verksamhetsberättelsen presenteras för koncernen ytterst viktiga händelser som inträffat efter att räkenskapsperioden gått ut och innan bokslutet blivit klart.

2.1.9. Behandling av räkenskapsperiodens resultat och åtgärder för att balansera ekonomin

I anslutning till verksamhetsberättelsen skall kyrkorådet lämna ett förslag till behandling av räkenskapsperiodens resultat och åtgärder för att balansera ekonomin. Kyrkorådet lägger fram bokslutet och revisionsberättelsen samt eventuella genmälen på denna för behandling av kyrkofullmäktige.

Kyrkofullmäktige beslutar om fastställande av bokslutet och beviljande av ansvarsfrihet senast i juni nästa budgetår. Kopior av revisionsberättelsen skall skickas till kyrkostyrelsen enligt kyrkostyrelsens anvisningar. (34 § modellen för ekonomistadga).

2.1.9.1. Behandling av räkenskapsperiodens resultat

Med räkenskapsperiodens resultat avses resultatet i resultaträkningen före bokslutsdispositionerna, dvs. ändringarna i avskrivningsdifferensen, reserverna och fonderna. Behandling av resultatet innebär att man överför resultatöverskottet till reserver, en fond eller kontot Räkenskapsperiodens överskott i balansräkningen. Kyrkorådet tar i sitt förslag ställning till alla poster som skall läggas fram efter resultatet, också minskningar i reserver och fonder. I förslaget specificeras syftet med överföringarna och överföringarna anges som bruttobelopp.

Överföringar till reserver och fonder:

1. Ökningar i reserver och fonder bland eget kapital kan göras högst i samma mån som resultatöverskottet för räkenskapsperioden.
2. Genom upplösning av en reserv eller fond bland eget kapital eller minskning i avskrivningsdifferens kan man inte öka reserven i bokslutet så att den blir större än räkenskapsperiodens överskott. Om ett investeringsprojektet inte genomförs skall den reserv som gjorts för detta upplösas. Oberoende av räkenskapsperiodens resultat kan en reserv av högst motsvarande belopp göras.

3. En investeringsreserv kan bara göras för ett ändamål som specificerats i församlingens verksamhets- och ekonomiplan. En investeringsreserv kan inte ökas eller upplösas utan att planerade investeringsprojekt eller verkställandet av dessa har legat till grund för överföringarna.

4. Användningen av en investeringsreserv som gjorts för en avskrivningsbar anskaffningsutgift (+) förutsätter en motsvarande ökning (-) i avskrivningsdifferensen i resultaträkningen, som dock får vara högst lika stor som anskaffningsutgiften. En investeringsreserv för en anskaffningsutgift som inte kan avskrivas skall lösas upp och intäktsföras det år investeringen genomförs, dock utan motsvarande registrering av avskrivningsdifferensen. Av en upplösning av investeringsreserven av det här slaget får ingen ny investeringsreserv göras i balansräkningen. Det kan vara ändamålsenligt att överföra ett överskott som uppkommit vid intäktsföringen av investeringsreserven för en icke-avskrivningsbar anskaffning till grundkapitalet året efter bokslutet. Detta motiveras med den ökning i kapitalet som bildats av intäktsföringen av reserven är permanent bunden till anläggningstillgångarna.

5. En avsättning skall inte göras på räkenskapsperiodens resultat, utan avsättningen skall registreras som kostnad i resultaträkningen.

Om församlingen inte har några frivilliga försäkringar eller om ersättningsgränserna för försäkringarna har höjts avsevärt, bör församlingen ha en skadefond av överskott från tidigare räkenskapsperioder så att eventuella skador kan täckas. En överföring till skadefonden skall grunda sig på en godkänd plan för täckning av självriskan. En överföring från skadefonden görs för att täcka en skadeersättningsutgift som betalats i resultaträkningen eller en avskrivning som gjorts på skadad anläggningstillgång.

Församlingen har ingen rätt att i balansräkningen inkludera skatteutjämningsfonder eller fonder i eget kapital som härrör från den administrativa bokföringen och vars syfte varit att jämna ut räkenskapsperiodens resultat. Vid upprättandet av bokslutet är det alltid skäl att kontrollera om det sammanlagda beloppet av finansiella värdepapper på aktiva-sidan och kassa och bank är minst lika stor som det sammanlagda beloppet av de fonder med allmän täckning bland eget kapital, överskotten och reserverna på passiva-sidan (balansanvisningen, punkt 4.3).

Ett exempel på registrering av investeringsreserver finns som bilaga.

2.1.9.2. Åtgärder för att balansera ekonomin

I budgeten och i verksamhets- och ekonomiplanen eller i samband med godkännandet av dessa skall man fatta beslut om vilka åtgärder skall vidtas för att täcka ett underskott från föregående år med beaktande av det uppskattade över- eller underskottet för budgetåret (15 kap. 1 § 3 mom. kyrkoordningen). Om resultaträkningen för den gångna räkenskapsperioden uppvisar ett underskott och balansräkningen inte har något överskott från tidigare räkenskapsperioder för att täcka detta underskott, skall en åtgärdsplan göras upp och godkännas.

Om resultatet för räkenskapsperioden är negativt och balansräkningen inte innehåller något överskott från tidigare räkenskapsperioder för att täcka det, skall kyrkorådet i verksamhetsberättelsen eller när denna ges ta ställning till om resultatutvecklingen skall korrigeras och på

vilket sätt i budgeten för innevarande år eller om det skall rättas till i nästa års verksamhets- och ekonomiplan. Om det ackumulerade underskottet i bokslutet redan i sin helhet har beaktats i den gällande verksamhets- och ekonomiplanen, krävs inga ytterligare åtgärder. För att täcka ett stort underskott kan man också göra en verksamhetsplan för mer än tre år om församlingen anser att den kommer att klara av att täcka underskottet till exempel med stöd av ett fem års verksamhetsprogram. Det är viktigt att de fastställda åtgärderna för täckningen av underskottet är realistiska och att kyrkorådet och kyrkofullmäktige förbinder sig till dem. Ett underskott i en budget som är under beredning eller i verksamhets- och ekonomiplanen kan inte år efter år täckas med antagna bidrag från Kyrkans centralfond.

Uppskrivningsfonder kan inte användas för täckning av underskott. Räkenskapsperiodens underskott borde täckas med följande års överskott. De utgifter som församlingens verksamhet ger upphov till skall i en omfattning som motsvarar det ackumulerade underskottet vara mindre än de inkomster som flyter in som skatter och från andra källor under balanseringsåren.

Täckning av underskott från grundkapitalet/behov av att höja grundkapitalet

Grundkapitalet kan användas för täckning av underskott endast i undantagsfall av särskilda orsaker och under förutsättning att soliditeten är tillräckligt hög och det inte finns något behov av ersättningsinvesteringar. En minskning av grundkapitalet kan komma i fråga bara om beloppet av avskrivningarna är väsentligt större än beloppet av församlingens investeringar under planeringsperioden eller om församlingen har avyttrat anläggningstillgångar för gott.

Syftet med grundkapitalet är att visa det kapital församlingsmedlemmarna har skaffat med skattemedel och som har bundits till anläggningstillgångar och bestående investeringar. Därför rekommenderas att ett överskott som uppkommer vid upplösning av investeringsreserv överförs till grundkapitalet om investeringsreserven har använts för icke-avskrivningsbar förmögenhet, dvs. förvärv av mark eller värdepapper som hör till anläggningstillgångarna.

Grundkapitalet och uppskrivningsfonden är poster som påminner om bundet kapital, även om det inte finns några bestämmelser eller anvisningar för fördelning av eget kapital på bundet och fritt kapital. Grundkapitalets minimibelopp eller behovet av höjning har inte specificerats i bestämmelserna. Enligt balansräkningen för år 2001 var det sammanlagda beloppet av grundkapitalet och uppskrivningsfonden för hela kyrkan 86,2 % av det motsvarande beloppet bland bestående aktiva. Församlingen skall överväga en höjning av sitt grundkapital om det sammanlagda beloppet av grundkapitalet och uppskrivningsfonden är under två tredjedelar av de bestående aktiva. Församlingen kan i allmänhet använda grundkapitalet för täckning av underskott, om grundkapitalet och uppskrivningsfonden tillsammans uppgår till över 100 % av beloppet av de bestående aktiva. Om det i församlingen finns t.ex. en kapitalfond från den administrativa bokföringens tid, kan denna upplösas till grundkapitalet eller till kontot Överskott/underskott från tidigare räkenskapsperioder.

När man behandlar frågan om storleken på grundkapitalet skall man komma ihåg soliditetsprocenten i församlingen. Enligt balansräkningen för år 2001 var denna 93,1 % i hela kyrkan. Om en församlings soliditetsgrad är 60 % eller lägre är det i allmänhet skäl att omedelbart vidta saneringsåtgärder.

I verksamhetsberättelsen skall kyrkorådet ta ställning till hur innevarande års verksamhet skall finansieras om kassamedlen är mindre än det finansieringsbehov, som enligt årets budget skall täckas genom ändring i likviditeten. Ett finansieringsunderskott av det här slaget skall alltid avklaras genom att man minskar utgifterna, ökar inkomsterna eller lyfter mer lån under budgetåret. Enligt separat beslut görs ett förslag till ändring av budgeten för innevarande år i syfte att täcka behovet.

2.2. Bokslutskalkyler

2.2.1. Bestämmelser och anvisningar om bokslutskalkylerna

Bokslutskalkylerna utgörs av resultaträkningen, finansieringsanalysen, balansräkningen och en eventuell koncernbalansräkning. Vid upprättandet av bokslutskalkylerna tillämpas bokföringslagen och bokföringsförordningen, kyrkolagen och kyrkoordningen samt anvisningar och scheman som utgetts av kyrkostyrelsen.

För varje post i resultaträkningen och balansräkningen skall motsvarande uppgifter för den närmast föregående räkenskapsperioden anges (jämförelsetal). Om specificeringen av resultaträkningen eller balansräkningen har ändrats, skall jämförelsetalet om möjligt korrigeras (3 kap. 1 § 2 mom. bokföringslagen). Jämförelsetal skall anges på samma sätt när det gäller finansieringsanalysen och koncernbalansräkningen.

Bokslutskalkylernas uppställningsform får inte ändras om det inte finns särskild anledning till detta (1 kap. 8 § bokföringsförordningen). Kalkylerna skall upprättas mer detaljerat än vad schemat utvisar om detta är nödvändigt för att de faktorer som inverkat på räkenskapsperiodens resultatbildning, uppgifterna om finansieringen eller balansräkningsposterna skall kunna klargöras (1 kap. 9 § bokföringsförordningen).

I resultaträkningen skall intäcks- och kostnadsposterna redovisas var för sig utan att de dras av från varandra, om sammanslagningen av intäkten och kostnaden i en post inte är motiverad för att ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och den ekonomiska ställningen (1 kap. 10 § 1 mom. bokföringsförordningen).

Om församlingen har en fordran hos den till vilken den själv står i skuld, skall fordran och skulden tas upp var för sig i balansräkningen. Också de övriga balansräkningsposterna skall tas upp utan att de dras av från varandra, om avdraget inte är motiverat för att ge en rättvisande bild (1 kap. 10 § 2 mom. bokföringsförordningen).

Om det under en enskild beteckning inte förekommer några siffror för denna eller föregående räkenskapsperiod, får beteckningen utelämnas ur resultaträkningen eller balansräkningen. Balansräkningsschemat kan läggas upp utan bokstavs- eller sifferbeteckningar (1 kap. 11 § 3 mom. bokföringsförordningen).

Bokslutskalkylerna upprättas med en cents noggrannhet enligt kyrkostyrelsen anvisningar. De skall läggas fram för bokslutsåret och föregående räkenskapsperiod. ***Bokslutskalkylerna innehåller endast externa intäkter och kostnader samt fordringar och skulder.***

Balansomslutningen för gravvårdsfonden sammanförs till förvaltade medel och förvaltad kapital i församlingens balansräkning.

2.2.2. Resultaträkning

Församlingens resultaträkning	1.1–31.12.2003	1.1–31.12.2002
Verksamhetsintäkter		
Ersättningar		
Avgiftsintäkter		
Hysesintäkter		
Intäkter från skogsbruk		
Understöd och bidrag		
Övriga verksamhetsintäkter		
Förändring i produktlager		
Tillverkning för eget bruk		
Verksamhetskostnader		
Personalkostnader		
Löner och arvoden		
Lönebikostnader		
Köp av tjänster		
Material, förnödenheter och varor		
Inköp under räkenskapsperioden		
Ökning (+) eller minskning (-) i lager		
Understöd		
Övriga verksamhetskostnader		
Verksamhetsbidrag		
Skatteintäkter		
Kostnader för beskattningen		
Avgifter till centralfonden		
Verksamhetsunderstöd		
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter		
Övriga finansiella intäkter		
Räntekostnader		
Övriga finansiella kostnader		
Årsbidrag		
Avskrivningar och nedskrivningar		
Avskrivningar enligt plan		
Nedskrivningar		
Extraordinära intäkter och kostnader		
Extraordinära intäkter		
Extraordinära kostnader		
Räkenskapsperiodens resultat		
Ökn. (-) och minskn. (+) i avskrivningsdifferens		
Ökn. (-) och minskn. (+) i reserver		
Ökn. (-) och minskn. (+) i fonder		
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)		

2.2.3. Finansieringsanalys

1.1–31.12.2003

1.1–31.12.2002

Kassaflöde från den egentliga verksamheten och investeringarna

Intern finansiering

Årsbidrag

Extraordinära poster

Rättelseposter för den interna finansieringen

Investeringar

Investeringar i anläggningstillgångar

Finansieringsandelar för investeringsutgifter

Intäkter från försäljning av anläggningstillgångar

Nettokassaflöde från den egentliga verksamheten och investeringarna

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Förändringar i utlåningen

Ökning i utlåningsfordringar

Minskning i utlåningsfordringar

Förändringar i lånebeståndet

Ökning i långfristiga lån

Minskning i långfristiga lån

Förändring i kortfristiga lån

Övriga förändringar i likviditeten

Förändringar i förvaltade medel och förvaltad kapital

Förändring i omsättningstillgångar

Förändring i långfristiga fordringar

Förändring i kortfristiga fordringar

Förändring i räntefria lång- och kortfristiga skulder

Nettokassaflöde från finansieringsverksamheten

Förändring i kassamedel

Förändring i kassamedel

Kassamedel 31.12.

Kassamedel 1.1.

2.2.4. Balansräkning

	2003	2002		2003	2002
AKTIVA			PASSIVA		
A BESTÅENDE AKTIVA			A EGET KAPITAL		
I Immateriella tillgångar			I Grundkapital		
Immateriella rättigheter			II Uppskrivningsfond		
Övr. långfr. utgifter			III Övriga fonder (eget kapital)		
Förskottsbetalningar			IV Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder		
II Materiella tillgångar			V Räkenskapsperiodens över-/underskott		
Jord- och vattenområden			B ACKUMULERADE BOKSLUTSDISPOSITIONER		
Begravningsplatser			Avskrivningsdifferens		
Byggnader			Reserver		
Fasta konstruktioner och anl.			C AVSÄTTNINGAR		
Maskiner och inventarier			Avsättningar för pensioner		
Övr. materiella tillgångar			Övriga avsättningar		
Förskottsbetalningar och halvfärdiga arbeten			D FÖRVALTAT KAPITAL		
III Placeringar			Kapital i donationsfonder		
Aktier och andelar			Övrigt förvaltad kapital		
Övriga fordringar			E FRÄMMANDE KAPITAL		
B FÖRVALTADE MEDEL			Långfristigt främmande kapital		
Donationsfondernas särskilda täckning			Skulder till kred.inst. och förs. inr.		
Övriga förvaltade medel			Skulder till offentliga samfund		
C RÖRLIGA AKTIVA			Skulder till övr. kreditgivare		
I Omsättningstillgångar			Erhållna förskott		
Material och förnödenheter			Leverantörsskulder		
Varor under tillverkning			Övriga skulder		
Färdiga produkter/varor			Resultatregleringar		
Övr. omsättningstillgångar			Kortfristigt främmande kapital		
Förskottsbetalningar			Skulder till kred.inst. och förs. inr.		
II.1. Fordringar			Skulder till offentliga samfund		
Långfristiga fordringar			Skulder till övr. kreditgivare		
Kundfordringar			Erhållna förskott		
Lånefordringar			Leverantörsskulder		
Övriga fordringar			Övriga skulder		
Resultatregleringar			Resultatregleringar		
Kortfristiga fordringar					
Kundfordringar					
Lånefordringar					
Övriga fordringar					
Resultatregleringar					
II.2. Finansiella värdepapper					
Aktier och andelar					
Övriga värdepapper					
II.3. Kassa och bank					

2.3. NOTER TILL BOKSLUTET

2.3.1. Bestämmelser och anvisningar om noterna

Enligt 3 kap. 2 § 1 mom. bokföringslagen skall bokslutet ge en riktig och tillräcklig bild av resultatet av den bokföringsskyldiges verksamhet och om dennes ekonomiska ställning (rättvisande bild). Därför skall nödvändiga tilläggsuppgifter anges i noterna.

Lämnandet av noter till församlingens bokslut skall i tillämpliga delar följa bestämmelserna i kapitel 3 i bokföringslagen och kapitel 2 i bokföringsförordningen. Bokslutet skall utgöra en

enhetlig helhet och syftet med noterna är att komplettera den framlagda bokslutsinformationen så att bilden av resultatet av verksamheten och den ekonomiska ställningen skall vara riktig och tillräcklig. Noterna är en obligatorisk del av bokslutet.

De uppgifter som skall läggas fram som bilaga till resultaträkningen och balansräkningen, alltså noterna, utgör en viktig del av bokslutet. Noterna är självständig bokslutsinformation som uttryckligen skall ges i form av bilagor. När det gäller noterna krävs inte samma jämförelsetal som för posterna i resultaträkningen och balansräkningen. Om poster i resultaträkningen och balansräkningen har sammanställts för klarhetens skull och sammanställningarna finns i noterna, skall jämförelsetalen för föregående räkenskapsperiod ges även i noterna.

Finansieringsanalysen skall alltid presenteras som en bokslutskalkyl. Därför behöver den inte återges separat i noterna.

Noterna skall innehålla redogörelser över bland annat personalen, försäkringarna, säkerheterna, anvarsförbindelserna och innehaven i andra samfund och bolag.

Förutom de nedan angivna noterna skall bokslutet omfatta sådana noter som är nödvändiga för klarläggandet av någon post i resultaträkningen eller balansräkningen och om detta är nödvändigt för att ge en riktig och tillräcklig bild.

Noterna kan sammanställas i tusen euro.

2.3.2. Noter angående tillämpade bokslutsprinciper

Noterna angående tillämpade bokslutsprinciper skall innehålla följande (2 kap. 2 § bokföringsförordningen):

- uppgift om de värderingsprinciper och värderingsmetoder samt periodiseringsprinciper och periodiseringsmetoder som har följts vid upprättandet av bokslutet. Här är periodiseringen av semesterpenningar och -löner den viktigaste punkten. Ett exempel på periodisering finns som bilaga till denna anvisning. Eventuella periodiseringar av skatteintäkterna och ränteperiodiseringar är exempel på andra periodiseringar
- motivering, om sättet att ställa upp resultaträkningen eller balansräkningen har ändrats, samt effekterna av ändringen
- uppgift om rättelser som har gjorts i de uppgifter som ges om den föregående räkenskapsperioden
- redogörelse, om uppgifterna beträffande den föregående räkenskapsperioden inte är jämförbara med uppgifterna för den räkenskapsperiod som gått ut
- uppgift om intäkter och kostnader som hänför sig till tidigare räkenskapsperioder samt rättelser av fel, om dessa inte är av ringa betydelse
- uppgift om sådana delar av en enskild balansräkningspost som gäller flera balansräkningsposter, om denna uppgift är väsentlig
- grunden för den kurs enligt vilken fordringar samt skulder och andra förbindelser i utländsk valuta omräknats till euro, om inte kursen på bokslutsdagen tillämpats.

2.3.3. Finansieringsanalys

Finansieringsanalysen läggs fram i bokslutet som en bokslutskalkyl. Finansieringsanalysen kompletterar de uppgifter som resultaträkningen, balansräkningen och noterna till dessa ger om tillräckligheten hos den interna finansieringen, investeringarna, placeringarna, kapitalfinansieringen och ändringarna i den finansiella ställningen.

Kyrkostyrelsen har 21.5.2002 gett en anvisning om finansieringsanalysen för församlingar och kyrkliga samfundigheter.

2.3.4. Noter till resultaträkningen

Följande personalkostnader skall anges i noterna:

- antalet anställda 31.12 enligt arbetsområde eller enligt någon annan gruppering som fastställts för församlingen
- räkenskapsperiodens löner, arvoden, pensionskostnader och övriga lönebikostnader som ett sammanlagt belopp av prestationsbaserade penninglöner
- ovannämnda utgifter som ingår i investeringarna och från vilka har avdragits personalersättningar som bokförts enligt prestationsprincipen för en enskild tjänsteinnehavare eller arbetstagare, till exempel, sjuk-, moderskaps- och föräldradagpenningar och andra försäkringsersättningar som ersätter lön
- som frivilliga personalkostnader rekommenderas det att man lägger fram till exempel reseersättningar, inkvarterings- och måltidstjänster, utbildningsutgifter, kostnader för företagshälsovård och kostnader för att personalen skall orka i sitt arbete.

Beträffande församlingens försäkringar anges försäkringsbolagets namn och tecknade försäkringar.

Noterna till resultaträkningen skall ytterligare innehålla följande (2 kap. 3 mom. bokföringsförordningen):

- uppgift om poster redovisade som extraordinära intäkter och kostnader
- redogörelse för grunderna för avskrivningar enligt plan och ändringarna i dem: beräkningsgrunderna för avskrivning enligt plan (avskrivningsmetod, avskrivningstid) och ändringar i dem enligt grupp av anläggningstillgångar samt grunder för ändringen i avskrivningsplan. Som redogörelse kan man därutöver ge en godkänd avskrivningsplan
- redogörelse för de ändringar i avsättningar som ingår i intäkterna och kostnaderna, om de inte är av ringa betydelse
- specifikation av poster som har sammanslagits på det sätt som avses i 1 kap. 10 § 3 mom. bokföringsförordningen.

Dessutom skall följande anges i noterna till resultaträkningen:

- redogörelse över väsentliga försäljningsvinster av anläggningstillgångar som ingår i övriga verksamhetsintäkter och väsentliga försäljningsförluster av anläggningstillgångar som ingår i övriga verksamhetskostnader
- redogörelse över ändringar i avsättningar under räkenskapsperioden
- redogörelse över poster i resultaträkningen vilka inte hänförs till räkenskapsperioden.

2.3.5. Noter till balansräkningen

Problem med bokslutet som gäller omfattning, mätning, värdering och fördelning skall lösas på ett så konsekvent sätt som möjligt räkenskapsperiod efter räkenskapsperiod. Församlingen skall hålla fast vid det förfaringsätt som valts och kan inte ändra detta utan vägande skäl mellan räkenskapsperioderna. Ändringsmotiveringarna skall läggas fram som noter och verkningarna av ändringen på jämförbarheten hos bokslutsuppgifterna skall meddelas.

Församlingen får avvika från principerna om upprättande av bokslut och försiktighetsprincipen endast av speciella orsaker, om avvikelsen inte grundar sig på lag eller bestämmelse som getts med stöd av lag. Noterna skall innehålla motiveringar till avvikelsen samt en kalkyl över avvikelens inverkan på räkenskapsperiodens resultat och den ekonomiska ställningen. (3 kap. 3 § 3 mom. bokföringslagen)

2.3.5.1. Noter till balansräkningens aktiva

Ändringar i anskaffningsutgifter och övriga utgifter med lång verkningstid bland bestående aktiva skall läggas fram i noterna enligt balansräkningspost enligt följande:

- oavskriven anskaffningsutgift och uppskrivningar i början av räkenskapsperioden
- ökning och minskning i anskaffningsutgiften och uppskrivningarna under räkenskapsperioden, liksom överföringar mellan posterna
- räkenskapsperiodens avskrivningar enligt plan
- räkenskapsperiodens nedskrivningar och återföringar av dessa
- byggnadsunderstöd för anskaffningsutgift.

Extra avskrivningar som ingår i räkenskapsperiodens avskrivningar enligt plan skall specificeras i noterna till balansräkningen. Principerna för uppskrivningarna och värderingsmetoderna läggs fram enligt posterna i bokslutet.

Väsentliga poster som relaterar till omsättningstillgångarna och fordringarna skall räknas upp. Aktiverade anskaffningsutgifter för aktier och andelar bland de finansiella värdepappren, deras värde vid utgången av räkenskapsperioden samt differensen av de två tidigare nämnda skall läggas fram per balanspost.

I noterna skall dessutom följande anges om balansräkningens aktiva (2 kap. 4 § 1 mom. bokföringsförordningen):

- en redogörelse om avskrivningstiden för de aktiverade forskningsutgifterna och utvecklingsutgifterna är längre än fem år
- väsentliga poster som ingår i resultatregleringarna.

2.3.5.2. Noter till balansräkningens passiva

Noterna till balansräkningens passiva skall innehålla följande (2 kap. 5 § 1 mom. bokföringsförordningen):

- en specifikation per balansräkningspost om öknings- och minskningar av posterna i det egna kapitalet samt om överföringar mellan dessa poster under räkenskapsperioden
- väsentliga poster som ingår i resultatregleringarna
- specifikation av poster som tagits upp bland avsättningarna.

Därutöver skall noterna innehålla följande:

- amorteringar på långfristiga lån som förfaller året efter bokslutsåret specificerade enligt lån
- separata uppgifter om lång- och kortfristiga skulder till dottersamfund, ägarintresse-samfund och andra delägarsamfund inom samma koncern
- checklimiten, om beloppet av en checkkredit från ett checkkonto med kredit har upptagits i balansräkningen vid tidpunkten för bokslutet.

2.3.6. Noter angående säkerheter och ansvarsförbindelser

Kalkylering av pensionsansvarsunderskottet

Församlingens kalkylmässiga pensionsansvarsunderskott enligt kyrkans pensionslag skall anges som ansvarsförbindelse. Underskottet räknas ut genom att man multiplicerar hela kyrkans pensionsansvarsunderskott med församlingens löneutgifter och dividerar kvoten med hela kyrkans lönesumma.

$$\begin{array}{l} \text{Förs. kalkylerade} \\ \text{andel av kyrkans gemen-} \\ \text{samma pensionsansvars-} \\ \text{underskott} \end{array} = \frac{\text{kyrkans pens.ansv.undersk.} * \text{förs. lönesumma}}{\text{hela kyrkans lönesumma}}$$

Kyrkostyrelsens ekonomiavdelning meddelar årligen i början av februari beloppet av kyrkans pensionsansvarsunderskott och hela kyrkans lönesumma för föregående räkenskapsperiod till församlingarna.

Kalkylering av gravvårdsansvaret och över- eller undertäckning av detta

En församling kan överenskomma med gravrättsinnehavaren om att församlingen för en bestämd tid åtar sig skyldigheten att sköta graven mot ersättning. En församling kan även ingå avtal om gravskötsel på ett sådant sätt att ersättningarna för skötseln placeras i en särskild gravvårdsfond med vars medel gravar i fråga skall skötas (17 kap 3 § 2 mom. kyrkolagen).

Om församlingen ingår gravvårdsavtal för mer än ett år, men inte har någon gravvårdsfond för ansvarsförbindelser som sträcker sig längre än räkenskapsperioden, skall tillgångarna och ansvaren bokföras enligt periodiseringsregeln. Detta sker så att intäkterna från gravvårdsavtal som är i kraft längre än ett år bokförs som erhållna förskott bland främmande kapital och därefter upplöses årligen i samma mån som utgifterna för gravvården. Beloppet av det återstående vårdansvaret i gravvårdsavtalen räknas ut som bilaga till bokslutet.

Genom att dividera de utgifter som hänförs till gravvårdsavtalen under räkenskapsåret med antalet avtalsgravar får man utgifterna för en vårdad grav i genomsnitt under året. Gravvårds-

ansvaret får man genom att multiplicera utgifterna för en vårdad grav med antalet återstående vårdavtalsgravar och -år. I kalkylen skall man inte beakta inflationen under kommande år. Sättet att räkna ut vårdansvaret beskrivs i ifrågavarande noter.

En kalkyl över över- eller undertäckning av ansvaren och tillgångarna fås så att storleken på vårdansvaret jämförs med de för ändamålet reserverade medlen i balansräkningen. Om församlingen inte har specifika medel för täckningen av gravvårdsansvaren i sin balansräkning, skall beloppet av vårdansvaret i sin helhet meddelas som en undertäckning av gravvårdsansvaren i noterna. Församlingen skall ha beredskap att täcka en eventuell undertäckning. En övertäckning skall man sträva efter att jämna ut till exempel genom att höja vårdnivån. På lång sikt skall det inte finnas något större över- eller underskott mellan tillgångarna och ansvaren.

På statistikförfrågningsblanketten A8 *Gravvårdsfonden, avgifter för gravplatser och begravning samt förrättande av begravning* anmäler församlingen sitt gravvårdsansvar och över- eller underskottet i detta i som en obligatorisk uppgift.

Övriga säkerheter och ansvarsförbindelser

Noterna angående säkerheterna och ansvarsförbindelserna skall innehålla följande (2 kap. 7 § bokföringsförordningen):

- uppgift om skulder för vilka församlingen har pantsatt, intecknat eller på annat sätt som säkerhet givit egendom, specificerade per säkerhetslag för varje post av främmande kapital. Om en ansvarsförbindelse är i utländsk valuta, skall den omräknas till euro enligt den kurs som noterades på bokslutsdagen. Det sammanlagda värdet av säkerheterna skall specificeras på samma sätt.
- säkerheter och ansvarsförbindelser som församlingen ställt för samfund i samma koncern
- summan av de resterande hyrorna i leasinghyresavtal, om denna är väsentlig
- avtal om motköp, inlösningsförbindelser, avtal om jordanvändning och andra avtal med långfristiga förbindelser. Om det inte går att fastställa värdet på ansvaret i euro, skall ansvarsförbindelsens existens anges som minsta möjliga information och en redogörelse om detta fogas till specifikationerna i noterna.
- övriga ekonomiska ansvar som berör församlingen men som inte upptagits i balansräkningen. Till dessa hör bland annat fyllnadsborgen som församlingen ställt.

2.3.7. Noter om innehav i andra samfund

Noterna om innehav i andra samfund skall innehålla följande (2 kap. 9 § 1 mom. bokföringsförordningen):

- namn och hemort för och församlingens ägarandel i dottersamfund, inklusive föreningar och stiftelser i vilka församlingen har beslutanderätt, församlingens andel av ifrågavarande samfunds egna kapital och främmande kapital samt separat vinsten eller förlusten av i senast upprättade bokslut
- namn och hemort för och församlingens ägarandel i intressesamfund och företag eller samfund och andra ägarintressesamfund där församlingen äger en femtedel eller

mer, församlingens andel av ifrågavarande samfunds egna kapital och främmande kapital samt separat vinsten eller förlusten i senast upprättade bokslut.

2.3.8. Bokslutskalkyler för en fond som skall behandlas som en balansenhet

Resultaträkningen, balansräkningen och finansieringsanalysen för en fond som skall behandlas som en egen balansenhet skall läggas fram i noterna till församlingens bokslut. Gravvårdsfonden i församlingen är ofta en fond av den här typen.

Balansomslutningen för en fond som skall behandlas som en balansenhet under räkenskapsperioden konsolideras med församlingens balansräkning i posterna *Förvaltade medel* och *Förvaltad kapital*. Noterna till en fond som skall behandlas som en balansenhet läggs inte fram i församlingens bokslut med undantag för kalkylen över beloppet av resterande ansvar och en kalkyl över gravvårdsfondens över- eller underskott.

Beräkning av gravvårdsfondens avtalsansvar och dess under- eller övertäckning

Som noter till gravvårdsfondens balansräkning skall följande sammanställas:

1. en kalkyl över beloppet av fondens vårdansvar på bokslutsdagen
2. en kalkyl över över- eller undertäckningen i gravvårdsfonden.

Som kostnader för gravvårdsfonderna bokförs årligen alla utgifter som orsakats av gravvårdsavtalen. Genom att dividera räkenskapsårets utgifter med antalet vårdade gravar får man utgifterna för en vårdad grav i genomsnitt under året.

Församlingarna behandlar utgifterna för avtalen om skötsel för all tid enligt § 349 gamla kyrkolagen separat, eftersom man för vården av dessa gravar endast får använda avkastningen av gravvårdsfonden men inte kapitalet (Gravvårdsfondens stadgar, allmänna principer). Därför räknas utgifter per vårdad grav vilka orsakas av avtal för all tid ut skilt för varje år, liksom det totala ansvaret vårdansvar och ifrågavarande avtals över- eller undertäckning.

För fullföljandet av tidsbestämda vårdavtal används både fondens avkastning och kapital. Om församlingen har flera begravningsplatser och utgifterna för vårdavtalen per grav varierar stort kan kalkylerna göras separat för varje begravningsplats.

Gravvårdsfondernas vårdansvar tas fram genom att man multiplicerar utgifterna för en vårdad grav med antalet resterande vårdavtalsgravar och -år. När det gäller beräkning av ansvaret för visstidsavtal kan man utgå från att avkastningen på gravvårdsfonden är ungefär lika stor som inflationen under de kommande åren. Därmed ger ovannämnda resultat en tillräcklig bild av gravvårdsfondernas resterande ansvarsförbindelse på bokslutsdagen. Med gravvårdsansvaret avses kapitalvärdet på gravvårdsavtalen i församlingen på bokslutsdagen. Sättet att beräkna vårdansvaret reds ut i ifrågavarande noter.

Kalkylen över gravvårdsfondernas över- eller undertäckning fås så att man jämför storleken på vårdansvaret med medlen i gravvårdsfonderna. Församlingen skall ha resurser att täcka en eventuell undertäckning. Församlingen skall sträva efter att jämna ut en övertäckning till exempel genom att höja vårdnivån eller använda överskottet för ökning av kapitalet enligt 9 § i

stadgarna för gravvårdsfonden. Med tanke på gravvårdsfonderna verksamhet och natur bör det på lång sikt inte finnas någon större under- eller övertäckning mellan medlen och ansvaren.

Balansspecifikationerna för en fond som skall behandlas som en balansenhet ingår i de balansspecifikationer som bekräftar församlingens bokslut.

På statistikförfrågningsblanketten A8 *Gravvårdsfonden, avgifter för gravplatser och begravning samt förrättande av begravning* anmäler församlingen gravvårdsfondens vårdansvar och över- eller underskottet i detta i som en obligatorisk uppgift.

2.4. Underskrifter och anteckningar

Kyrkorådet ansvarar för upprättandet av bokslutet. Bokslutet dateras enligt den dag det skrivs under av medlemmarna i det beslutförta kyrkorådet och ekonomichefen. Kyrkorådet skall senast vid utgången av mars lämna det godkända och undertecknade bokslutet jämte bilagehandlingarna till revisorerna för revision. Om någon som undertecknat bokslutet har framfört avvikande mening om bokslutet skall på hans yrkande ett yttrande om detta ingå i bokslutet. (3 kap. 7 § bokföringslagen).

2.5. Förteckningar och redogörelser

Bokslutsmaterialet skall bindas in till en balansbok (25 kap. 5 § modellen till ekonomistadga). Bokslutet jämte noter, underskrifterna och en förteckning över bokföringsböckerna och verifieringslagen och en uppgift om hur dessa bevaras skall ingå i en bunden balansbok eller en balansbok som binds in omedelbart efter att bokslutet blivit klart och vars sidor eller uppslag har nummerats (3 kap. 8 § 1 mom. bokföringslagen). De dokument som bekräftar bokslutet, dvs. balansspecifikationerna, specifikationerna till noterna, kontoplanen, en förteckning över arbetsområden och särskilda signum binds in separat om de upprättas som pappersutskrift.

3. Dokument som bekräftar bokslutet

3.1. Specifikationer till balansräkningen

Bokslutet skall bekräftas med specifikationer till balansräkningen (3 kap. 13 § 1 mom. bokföringslagen). Specifikationerna är detaljerade, grupperade förteckningar över följande huvudgrupper i balansräkningen (5 kap. 1 § 1 mom. bokföringsförordningen):

- bestående aktiva
- rörliga aktiva
- främmande kapital
- avsättningar
- förvaltade medel och förvaltad kapital.

Det rekommenderas att förteckningar sammanställs över det egna kapitalet, avskrivningsdifferenserna och reserverna i syfte att underlätta granskningen och åstadkomma noter i enlighet med bokföringsförordningen.

Balansspecifikationerna kan upprättas så att de enskilda posterna i de ovannämnda grupperna räknas upp i detalj indelade i undergrupper enligt balansräkningen per utgången för respektive räkenskapsperiod. När det gäller bestående aktiva får balansspecifikationerna alternativt upprättas så att de innehåller enbart ökning och minskningar under räkenskapsperioden (5 kap 1 § 2 mom. bokföringsförordningen). Vid detta förfaringssätt skall församlingen alltid behålla den ursprungliga förteckningen, till vilken man har börjat anmäla ändringar för respektive räkenskapsperiod. Om klarheten så kräver skall en fullständig förteckning sammanställas.

I balansspecifikationerna skall innehållet i varje balanspost specificeras per beteckning och tillräckligt detaljerat.

3.1.1. Balansspecifikationer för aktiva

- Om anläggningstillgångarna anges den ursprungliga anskaffningsutgiften, ökning och minskningar i denna under räkenskapsperioden, överföringar under räkenskapsperioden, ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar före räkenskapsperioden, oavskriven anskaffningsutgift och räkenskapsperiodens avskrivning. Smärre anläggningstillgångar som församlingen skaffar kontinuerligt kan behandlas som en post, om de inte har bokförts som kostnad.
- Balansspecifikationen över aktier och motsvarande värdeandelar samt övriga andelar skall visa samfundets namn, antalet aktier, anskaffningsutgift, anskaffningstidpunkt samt eventuellt utförda nedskrivningar och motiveringarna till dessa. Uppskrivningar och ändringar i uppskrivningar skall anges per aktie eller andel.
- Balansspecifikationen över utlåningen och övriga lånefordringar skall för varje enskild fordring visa gäldenärens namn (och adress vid behov), fordringsbeloppet, villkoren och säkerheterna. Det rekommenderas att man dessutom anger när fordringen förfaller.
- När det gäller masskuldebrevslån anges gäldenärens, dvs. emittentens namn, hemort, antalet skuldebrev, anskaffningsutgiften samt eventuell nedskrivning på denna jämte motivering.
- I balansspecifikationen över värdepapper som hör till anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar rekommenderas det att man anger kyrkofullmäktiges beslut att skaffa värdepappret eller bevilja lånet, eller beslutet av det organ kyrkofullmäktige har befullmäktigat i ärendet.
- Av specifikationen över donationsfondernas särskilda täckningar skall framgå storleken på församlingens donationsfonder och vem som gjort donationer. Därutöver skall specifikationen ange de kapital i donationsfonderna, vars utökning och användning berörs av specialbestämmelser som grundar sig på gåvobrev, testamente eller avtal.
- Av specifikationen över förvaltade medel skall framgå av vem och hur mycket förvaltade medel församlingen disponerar över.
- Om omsättningstillgångarna skall man ange slaget av tillgångar, beloppet och anskaffningsutgiften. Tillgångar som har ringa betydelse och värde kan anges grupperade.

- Av specifikationen över fordringarna skall det framgå hos vem och hur mycket fordringar församlingen har. Även resultatregleringar skall läggas fram specificerade på samma sätt. Det rekommenderas att fordringarna specificeras per faktura.
- Om aktier och andelar som församlingen äger i form av värdeandelar eller fysiska värdepapper skall man ange samfundets namn, det sammanlagda beloppet av aktierna eller andelarna, anskaffningsutgiften samt eventuell kostnadsföring och motiveringen till denna.
- När det gäller fordringsbevis anges gäldenärens (t.ex. emittenten av ett masskuldebrevslån) namn, anskaffningsutgiften och eventuell nedskrivning på denna jämte motivering. Om församlingen har en fordran hos den till vilken den själv står i skuld, skall fordran och skulden enligt 1 kap. 10 § 2 mom. bokföringsförordningen anges separat i balansräkningen, om ingen kvittning har avtalats innan räkenskapsperioden gick ut.

Beteckningar för vilka inget värde har angetts i balansräkningen skall också tas upp i balansspecifikationen. Dessa är till exempel värdepapper som erhållits som fondemissioner, donationer eller på annat sätt utan vederlag.

Kassa och bank skall räknas upp i detalj: kontanta medel per kassa, underkassor medräknade, och medel på bankkonton kontovis. Alla bankkonton som är i församlingens namn och saldon på dessa skall tas upp.

3.1.2. Balansspecifikationer för passiva

- När det gäller uppskrivningsfonden skall de uppskrivningar eller minskningar som gjorts under räkenskapsperioden läggas fram per föremål.
- Fondkapitalen i början av räkenskapsperioden, ökningarna och minskningarna i dessa under räkenskapsperioden samt fondkapitalen i slutet av räkenskapsperioden. Uppgifterna skall läggas fram separat för varje fond.
- Om investeringsreserverna anges behovet av en viss reserv, reservens belopp i början av räkenskapsperioden, ändringar i beloppet under räkenskapsperioden och det belopp som ingår i bokslutet.
- Om avsättningarna anges föremålet för avsättningen, beslutsfattare och tidpunkt för beslutet, avsättningens belopp och en uppgift om varför avsättningen har ansetts motiverad.
- Av specifikationerna över förvaltade kapital skall det framgå för vem och hur mycket församlingen har förvaltade kapital.
- Av specifikationen över leverantörsskulder skall det framgå, till vem församlingen står i skuld och hur mycket samt motiveringen till skulden. Det rekommenderas att leverantörsskulder läggs fram fakturavis. Av erhållna förskott skall det framgå av vem, hur mycket och mot hurdant vederlag betalningarna har erhållits samt en eventuell ställd säkerhet. Resultatregleringar och övriga kort- och långfristiga lån skall anges i detalj. Masskuldebrevslån skall specificeras i balansräkningen eller noterna till denna enligt balanspost. På samma sätt skall skulder som förfaller till betalning om fem år eller senare specificeras. I balansspecifikationen skall lånen specificeras enligt typ av lån genom att man anger långgivaren, numret på låneavtalet eller något

annat motsvarande signum samt återbetalningsprogrammet. Det rekommenderas att även de säkerheter som ställts för respektive lån anges i specifikationerna.

3.2. Specifikationer av noter

Specifikationer av noterna skall innehålla en förteckning per post över de ansvarsbindelser som lagts fram i noterna som avses i 2 kap. 7 § bokföringsförordningen. Över ändringar under räkenskapsperioden skall en förteckning eller separat bokföring föras, om dessa uppgifter inte framgår av huvudbokföringen. Ansvarsförbindelserna och ansvaren skall specificeras enligt indelningen i 2 kap. 7 § bokföringsförordningen så att man detaljerat anger respektive förbindelses och ansvars kvalitet och belopp. Erhållna säkerheter behöver inte anges i noterna eller specificeras. Det rekommenderas dock att en specifikation av säkerheterna läggs fram så att man anger säkerhetens belopp och kvalitet per förpliktelse.

3.3. Övriga specifikationer

Övriga specifikationer som församlingen kan överväga att upprätta är till exempel specifikationer över de viktigaste hyresavtalen och andra avtal samt en redogörelse över anhängiga tvistemål.

Till övriga bokslutsdokument hör även kontoförteckningen, en förteckning över arbetsområdena och en förteckning över särskilda signum, vilka församlingen tillämpat under räkenskapsåret.

3.4. Avfattande av specifikationer

Enligt 3 kap. 13 § bokföringslagen skall bokslutet bekräftas med specifikationer till balansräkningen och noterna. Dessa skall dock inte inkluderas i balansboken. Specifikationerna till noterna är församlingens interna bokslutsdokument som inte behöver offentliggöras. Enligt 5 kap. 4 § bokföringsförordningen skall balansspecifikationerna dateras och skrivas under av dem som har avfattat dem.

Det rekommenderas att man till balansspecifikationerna fogar saldobekräftelser av utomstående, anmälningar av långivare och pantinnehavare samt övriga bekräftelser av utomstående. När det gäller lån räcker det med en kopia av det senaste amorterings- och/eller räntebetalningsverifikatet, om saldobeloppet framgår av detta.

Balansspecifikationerna och de övriga bokslutsspecifikationerna skall bindas in på samma sätt som balansboken.

4. Revisionsberättelse

Revisorerna skall granska förvaltningen, bokföringen och bokslutet för den gångna räkenskapsperioden. De skall senast i slutet av maj avfatta en revisionsberättelse som riktar sig till kyrkofullmäktige. Revisionsberättelsen skall omfatta resultatet av revisionen samt uppgifter

om huruvida bokslutet kan fastställas och ansvarsfrihet beviljas (15 kap. 13 § kyrkoordningen).

Revisionsberättelsen skall innehålla följande (33 kap. 3 § modellen till ekonomistadga):

3. utlåtande om ärenden enligt 15 kap. 13 § kyrkoordningen
4. bedömning av hur man redogjort för uppfyllandet av målen enligt 32 kap. 2 § modellen till ekonomistadga
5. förslag som revisorerna önskar lägga fram för kyrkorådet.

Om revisorerna upptäcker att församlingens förvaltning och ekonomi har skötts i strid med bestämmelserna, anvisningarna eller kyrkofullmäktiges beslut, och felet eller den skada som uppkommit inte är ringa, skall revisorerna ge den bokföringsskyldige en påminnelse om detta i revisionsberättelsen. Påminnelsen kan inte riktas till kyrkorådet. Om en påminnelse som revisorerna gör i revisionsberättelsen skall kyrkorådet begära en förklaring av den ansvarige samt lämna denna och ett eget utlåtande till kyrkofullmäktige.

Kyrkofullmäktige fastställer bokslutet och beslutar om ansvarsfrihet senast i juni det år som följer efter budgetåret. (15 kap. 13 § 2–3 mom. kyrkoordningen)

Bilaga 1

Exempel på kalkylering av semesterlöneskulden för bokslutet 31.12.2003

Till semesterlöneskulden inklusive sociala omkostnader räknas det belopp som skulle utgöra en utgift för församlingen, om semesterlöneskulden skulle komma att betalas på en gång på bokslutsdagen, inklusive den semesterlöneskuld som har uppkommit under det semesterkvalifikationsår som föregår innevarande semesterkvalifikationsår samt sparad ledighet.

Personens månadslön 2 000 e, semesterrätt 38 dagar

1. Semesterersättningens andel:

2000 e / 20,83 x 23 dagar = **2 208,35**
(§ 104 KyrkTAK, datumen i B-raden i tabellerna 1, 2 och 3,
avseende 9 månader, § 111 KyrkTAK priset för en dag)

2. Semesterpenningens andel:

2000 x 6 % x 9 mån = **1 080,00**
(procentsatserna finns i § 116 tjänstekollektivavtalet)

Semesterersättning och -penning totalt **3 288,35**

3. Sparad ledighet

Personen har sparat 10 lediga dagar
2000 e / 20,83 x 10 dgr = **960,15**

4. Gamla, icke-uttagna semesterdagar:

Av föregående semesterkvalifikationsår har senast 31.12
28 semesterdagar av 38 hållits
Enligt § 104 KyrkTAK, rad B i tabell 1,
har personen rätt till ytterligare
två dagars semesterersättning.
2000 e / 20,83 x 2 dgr = **192,03**

Semesterersättning + semesterpenning + sparad ledighet + gamla uttagna dagar (= semester från föregående semesterkvalifikationsår) 4 440,54

*Socialskyddsavgifter 5,94 % = **263,77**

KyPL-avgift 27 % = **1 198,95**

Totalt **5 903,25**

* Gällande socialskyddsavgifter och olika försäkringspremier sammanlagt

Utgifterna noteras i resultaträkningen som kostnader eller i balansräkningen som aktiverade utgifter på konton enligt deras natur samt som resultatregleringar i balansräkningen.

Semesterlöneskulden kan också räknas ut som ett medeltal så att man använder lönesumman i församlingen för en månad och antalet icke-uttagna semesterdagar i genomsnitt.

Bilaga 2. Exempel på registrering av investeringsreserv

1. Att bilda reserv:

	Ökn./Minsk. av reserv		Invest.- reserv		Resultat- räkning		Balansräkning	
Registr. av reserv	120			120				
Boksl.trans.		120			120			
			120					120

2. Att utnyttja reserv, bilda avskrivningsdifferens:

(Avskrivningstid 10 år, jämn avskrivning, objektet är klart och ibruktaget 1.11.)

	Objekt		Avskr.		P-konto		Ökn./Minsk. av reserv		Invest. reserv		Ökn./Minsk. av avskr.diff.		Avskr.diff.		Res.räkn.		Balansräkn.	
Ing. saldo										120								
Anskaffning	600					600												
Uppl. av reserv							120	120										
Avskrivningsdiff.											120			120				
Avskr. Enl. plan		10	10									2		2				
Uppl. Av avskriv.diff.																		
Boksl.trans.		590		10			120					118		118		10		590
																118	120	
																		118

3. Att upplösa avskrivningsdifferensen under investeringsobjektets användningstid:

	Objekt		Avskr.		Ökn./Minsk. lis./vähenn.		Avskr.diff.		Res.räkn.		Balansräkning	
Ing. saldo	590							118				
Avskr. enl. plan		60	60									
Avskr. diff.						12	12					
Boksl.trans.		530		60	12		106		60	12	530	106

Uppgiftsområden vilkas verksamhet och ekonomi meddelas Kyrkostyrelsen årligen

Huvudtitel 1. Den allmänna förvaltningen

Förvaltningsorgan

Kyrkliga val, verksamheten inom kyrkofullmäktige, kyrkorådet, församlingsråden samt dessas avdelningar.

Ekonomi- och personalförvaltning

Ekonomiförvaltning, personalförvaltning, informationsförvaltning, revision och intern kontroll. Även utgifter för personalhälsovård och personalbespisning.

Kyrkobokföring

Centralregistrets verksamhet och all verksamhet som anknyter till kyrkoböckerna.

Kyrkoherdeämbetet och övrig allmän förvaltning

Kyrkoherdeämbetets verksamhet och församlingens övriga kansliarbete.

Huvudtitel 2. och 3. Församlingsverksamheten och de gemensamma församlingsuppgifterna

Gudstjänstliv

Gudstjänstverksamheten.

Jordfästning

Löneutgifter inklusive lönebikostnader för präst och kantor som hänför sig till deltagande i jordfästning och minnesstund samt förberedelser för dessa. Utsjungning.

Andra kyrkliga förrättningar

Här bokförs inkomster och utgifter som anknyter till förrättning av bl.a. dop, vigslar och (enskilda) konfirmationer och samt förberedelser för dessa.

Vuxenarbete

Verksamhet i smågrupper för vuxna; grupperna sammankommer regelbundet och deltagarna förbinder sig till grupparbetet.

Andra församlingsevenemang

Övrig offentlig verksamhet, bl.a. husförhör, evangelisering, aktioner, andaktsstunder, bibelundervisning, bönemöten, lokala och riksomfattande evenemang samt övriga offentliga evenemang.

Information och kommunikation

Verksamhet som anknyter till allmän information och kommunikation.

Musik

Kyrkomusikverksamhet. Löneutgifterna för kantor hänförs till respektive uppgiftsområde enligt det slag av arbete som utförts.

Dagklubb

Söndagsskola

Arbete med barn i skolåldern

Scouting

Scoutverksamhet eller stöd för sådan.

Konfirmandundervisning

Ungdomsarbete

Specialungdomsarbete

Familjeklubb

Bl.a. mamma-barnklubbar, familjecaféer och öppna dagklubbar.

Eftermiddagsklubb

Övrigt barn- och ungdomsarbete

Barn- och ungdomsarbete som inte hör till ovan nämnda uppgiftsområden.

Diakoni

Förutom traditionell kurativ eller vårdande diakoni bokförs här även verksamhet i pensionärsgrupper, arbete med handikappade och mentalvårdspatienter, verksamhet till förmån för arbetslösa samt öppet hus-aktiviteter, talkoarbeten inför diakonifester, basarer och olika evenemang, mathjälp och övrigt ekonomiskt stöd.

Familjerådgivning

De församlingar som tar del i utgifterna för familjerådgivningscentralerna uppger endast sin egen andel av kostnaderna.

Sjukhussjälavård

De församlingar som tar del i utgifterna för sjukhussjälavården uppger i den ekonomiska statistiken endast sin egen andel.

Samtalstjänst

Församlingarna uppger i den ekonomiska statistiken endast sin egen andel av kostnaderna för samtalstjänsten.

Samhällsarbete

Samhällsarbete, socialtjänstverksamhet och övrigt samhällsorienterat arbete.

Själavård

Som själavård antecknas sammankomster av särskilt själavårdande natur, bl.a. sorgegrupper, krisgrupper och privata konfidentiella samtal.

Mission

Missionsverksamhet, bl.a. medel till missionsorganisationer som upptas i budgeten samt understödsavtal, missionsfester, evenemang och basarer.

Internationell diakoni

Internationell diakoni och kyrkans utlandshjälp, bl.a. vänförsamlingsverksamhet i utlandet samt bidrag som beviljats Kyrkans Utlandshjälp (KUH).

Övrigt församlingsarbete

All verksamhet som ingår i församlingsarbetet men som inte hör till ovan nämnda uppgiftsområden.

Huvudtitel 4. Begravningsväsendet

Förvaltning av begravningsplats

Utgifter för förtroendemannaförvaltningen i anslutning till begravningsväsendet och för en eventuell expedition på begravningsplatsen.

Fastigheter på begravningsplats

Begravningskapell, krematorier samt service- o.d. byggnader på begravningsplatserna; utgifter för begravningsplatserna och den allmänna skötseln av dessa, bl.a. markanläggning inom begravningsväsendet.

Församlingar som har en gravvårdsfond uppger kostnader för trädgårdar på gravvårdsfondens blankett A8, om merparten av trädgårdens produkter används för att pryda gravar med skötselavtal. Om trädgårdsprodukter används för att pryda församlingens fastigheter bokförs kostnaderna till denna del under *Det övriga fastighetsväsendet*.

Det egentliga begravningsväsendet

Förvaring, transport och kremering av avlidna, förrättande av jordfästning samt utgifter för själva gravsättningen, bl.a. grävning, fyllning och iståndsättning av gravar. Löneutgifter för kyrkvaktmästare som hänför sig till jordfästningar påförs detta uppgiftsområde.

De lönekostnader för präst och kantor som hänför sig till jordfästningar och minnesstunder samt förberedelser för dessa bokförs under uppgiftsområdet *Jordfästning*.

Huvudtitel 5. Fastighetsväsendet

Fastighetsförvaltning

Verksamhet inom fastighetsdirektionen och den centraliserade fastighetsförvaltningen, t.ex. löne- och övriga kostnader för fastighetschef, byggmästare och disponent.

Kyrkor och kapell

Inkomster och utgifter som hänför sig till församlingsbyggnader som invigts till kyrka eller kapell. Inkomster och utgifter som hänför sig till begravningskapell tas upp under begravningsväsendet.

Församlingshem

Bostadsfastigheter och bostadsaktier

Gravvårdsfondens placeringsbostäder tas inte upp här.

Läger- och kursgårdar

Övriga byggnader

Inkomster och utgifter som hänför sig till församlingens eventuella övriga byggnader.

Jord- och skogsbruk

Församlingens inkomster och utgifter som hänför sig till jord- och skogsbruk.

Det övriga fastighetsväsendet

Andra än ovan nämnda inkomster och utgifter som hänför sig till fastighetsväsendet.

Innehållet i de ovan nämnda uppgiftsområdena relateras i detalj i kyrkostyrelsens cirkulär nr 44/2002, bilaga 1 till anvisningen Fördelning av kostnader i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna.